

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Právnická fakulta

Katedra občanského práva

Dokazování v civilním procesu

Diplomová práce

Zuzana Schejbalová

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Dita Melicharová, Ph.D.

Praha, duben 2009

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně a že jsem v ní vyznačila všechny prameny, z nichž jsem čerpala, způsobem ve vědecké práci obvyklým.

Podpis

V Praze 7.4.2009

Zuzana Schejbalová

Poděkování

Děkuji paní JUDr. Ditě Melicharové, vedoucí mé diplomové práce za cenné připomínky a účinnou pomoc při zpracování.

Podpis

V Praze 7.4.2009

Zuzana Schejbalová

Obsah

Úvod	1
1. Dokazování v občanském soudním řízení.....	3
1.1 Pojem dokazování v procesním smyslu.....	3
1.2 Předmět dokazování.....	6
1.3 Instituty usnadňující dokazování	9
1.3.1 Právní (zákonně) domněnky	9
1.3.2 Prejudiciální (předběžné) otázky	10
1.3.3 Úvaha soudu	12
1.4 Průběh dokazování.....	12
1.4.1 Navrhování důkazů.....	12
1.4.2 Obstarávání důkazů.....	15
1.4.3 Provádění důkazů.....	15
1.4.4 Hodnocení důkazů	16
1.5 Procesní povinnosti a břemena v důkazním řízení	17
2. Důkazní prostředky	20
2.1 Obecně o důkazních prostředcích	20
2.2 Jednotlivé důkazní prostředky	21
2.2.1 Výslech svědka	21
2.2.2 Znalecký posudek	23
2.2.3 Zprávy a vyjádření orgánů, fyzických a právnických osob	26
2.2.4 Listiny	27
2.2.5 Ohledání.....	29
2.2.6 Výslech účastníků.....	30
2.3 Ostatní důkazní prostředky	32
3. Zajišťování a provádění důkazů ve vztahu k cizině ve věcech občanských a obchodních.....	33
3.1 Zajišťování a provádění důkazů ve vztahu k jiným než členským státům EU, včetně Dánska	33
3.1.1 Dožádání	34
3.1.2 Provádění dokazování prostřednictvím diplomatických zástupců, konzulárních úředníků a komisionářů.....	36

3.2 Zajišťování a provádění důkazů v rámci členských států EU, s výjimkou	
Dánska	38
3.2.1 Dokazování dožádaným soudem na základě žádosti předané přímo dožadujícím soudem	40
3.2.2 Přímé dokazování dožadujícím soudem	44
3.2.3 Zhodnocení uplatňování nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech	46
Závěr	50
Použitá literatura	52
Seznam příloh	54

Úvod

Jednou z nejrozsáhlejších a zároveň nejpodstatnějších oblastí každého soudního řízení je dokazování, na jehož průběhu zejména závisí konečné soudní rozhodnutí ve věci. Za současného stavu, kdy je aktivita účastníků řízení považována za hybnou sílu civilního sporného procesu, je velmi důležité se v tomto odvětví procesního práva orientovat. Jelikož v současné době mám možnost, v rámci své studentské praxe v advokátní kanceláři, účastnit se soudních řízení na straně žalobce, považuji oblast procesního dokazování nejen za značně zajímavou ale taktéž velmi přínosnou. Z těchto důvodů jsem zvolila dokazování v civilním procesu tématem mé diplomové práce.

Jak je již výše zmíněno, problematika dokazování v civilním procesu je velmi rozsáhlá a lze v ní shledat mnoho institutů, které by mohly být zpracovány samostatně. Po předchozí konzultaci a souhlasu vedoucí mé diplomové práce, jsem se rozhodla podat přehledný a ucelený pohled na procesní dokazování s odkazy na judikaturu a různorodé názory autorů na jednotlivé ne zcela jasné otázky. Mým záměrem dále bylo upozornit a popsat oblast dokazování v občanských a obchodních věcech ve vztahu k cizině. Této problematice není věnováno zatím tolik pozornosti, i když se jedná o praktickou záležitost, jelikož v dnešní době není vůbec ojedinělé, že při soudním řízení vyvstane potřeba provedení důkazního prostředku z cizího státu. Přidružením České republiky k Evropské unii ke dni 1. 5. 2004 nastaly i v této oblasti právní úpravy důležité změny.

Diplomová práce se tedy věnuje ve své třetí kapitole charakteristice a srovnání právní úpravy, která platila před vstupem České republiky do Evropské unie a která se dnes stále aplikuje ve vztahu k jiným než členským státům (Haagská úmluva o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských a obchodních ze dne 18. března 1970), s právní úpravou použitelnou v rámci členských států Evropské unie (nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech).

Diplomová práce se skládá ze třech kapitol, úvodu a závěru. První kapitola je věnována základním pojmům, zásadám, institutům, povinnostem a průběhu procesního dokazování. Druhá kapitola se zabývá jednotlivými důkazními prostředky. Poslední kapitola popisuje, jak již bylo zmíněno, problematiku zajišťování a provádění důkazních prostředků v rámci států Evropské unie a ve vztahu ke třetím státům. Pro názornost jsou

k diplomové práci připojeny čtyři přílohy, týkající se tematiky poslední kapitoly této diplomové práce.

Diplomová práce je zpracována k právnímu stavu platnému ke dni 6. 4. 2009.

1. Dokazování v občanském soudním řízení

1.1 Pojem dokazování v procesním smyslu

Hlavní funkcí občanského soudního řízení je poskytování ochrany subjektivním právům a zákonem chráněným zájmům. V občanském soudním řízení, podle ustanovení § 7 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OSŘ“), projednávají a rozhodují soudy spory a jiné právní věci, které vyplývají z občanskoprávních, pracovních, rodinných a z obchodních vztahů, pokud je podle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány. Z výše zmíněného je zřejmé, že občanské právo procesní zajišťuje ochranu subjektivním právům a zákonem chráněným zájmům vznikajících jak v rámci občanského práva hmotného, tak i v rámci příbuzných hmotněprávních odvětví.¹

Problematika procesního dokazování představuje jednu z nejrozsáhlejších oblastí každého soudního řízení, někteří autoři ji nazývají dokonce těžištěm celého procesu.² Veškerá činnost soudu směřuje k rozhodnutí v konkrétní právní věci a je to právě průběh dokazování, na kterém závisí, jak soud v konečném stadiu rozhodne. Aby soud mohl v konkrétní sporné či nesporné věci správně, spravedlivě a zákonně rozhodnout, je nezbytné, aby měl potřebné poznatky, a to jak skutkové, tak právní. Právní poznatky znamenají znalost platných právních předpisů, které se vztahují na konkrétní právní věc a dále tzv. právní kvalifikaci. Vzhledem k zásadě „iura novit curia“ se právní poznatky procesně nedokazují. Dokazování v občanském právu procesním se tedy týká poznatků skutkových, což jsou informace o individuálních skutečnostech projednávaného případu.³ „Poznatky o individuálních skutečnostech může soud získávat přímo, tzn. že se před ním odehrávají; soud sám vnímá, jak se chová nebo co prohlašuje účastník, vnímá rovněž přímo stav věcí při ohledání. Častěji však potřebuje získat poznatky o tom, co se událo mimo čas a místo soudního jednání, ty pak získává prostřednictvím zpráv, které mu poskytují důkazní prostředky při prováděném procesním dokazování. Procesní dokazování - spolu s přímým vnímáním soudem - je jedinou cestou, jak soud

¹ MACUR, J. *Dokazování a procesní odpovědnost v občanském soudním řízení*. 1.vyd. Brno: Univ. J. E. Purkyně, 1984, s. 9

² MACUR, J. *Dokazování a procesní odpovědnost v občanském soudním řízení*. 1.vyd. Brno: Univ. J. E. Purkyně, 1984, s. 7

³ MACUR, J. *Dokazování a procesní odpovědnost v občanském soudním řízení*. 1.vyd. Brno: Univ. J. E. Purkyně, 1984, s. 10-13

smí získávat skutkové poznatky.⁴

Právní úprava, jak je zřejmé zejména z ust. § 125 OSŘ, směřuje pojmy důkazní prostředek a důkaz. Za důkazní prostředek se označují všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci, zejména výslech účastníků, znalecký posudek, zprávy a vyjádření orgánů, fyzických a právnických osob, notářské nebo exekutorské zápisy a jiné listiny, ohledání a výslech účastníků.⁵ Důkazní prostředky dělíme na přímé a nepřímé. Přímé mají tu schopnost, že pomocí nich soud přímo poznává konkrétní skutečnosti, takovým důkazním prostředkem je pouze ohledání. Ostatní důkazní prostředky jsou nepřímé, o konkrétních skutečnostech poskytují soudu pouze zprostředkované zprávy, a to buď pomocí osob, nebo věcí. Termín důkaz je často mylně používán ve stejném významu jako důkazní prostředek, znamená však výsledek (poznatek) získaný pomocí procesního dokazování.⁶ Důkazy se dělí podle vztahu k dokazované skutečnosti na přímé a nepřímé. Přímý důkaz přímo potvrzuje nebo vyvrací dokazovanou skutečnost, kdežto nepřímý důkaz určitou skutečnost neprokazuje přímo, nýbrž za pomoci jiné skutečnosti. K dosažení správného výsledku je tedy potřeba použití dalších operací nebo důkazů, proto se takové důkazy považují za podpůrné a označují se jako tzv. indicie.⁷ Procesní důkaz je tedy k důkaznímu prostředku ve vztahu obsahu a formy.⁸ V praxi se tyto pojmy běžně používají jako synonyma, což nepřispívá pojmové přesnosti, na druhou stranu to nezpůsobuje závažnější nepříznivé důsledky.

Někdy se setkáváme s pojmy důkaz opaku a protidůkaz. Důkaz opaku určitou skutečnost tvrzenou jiným účastníkem řízení vyvrací a navíc dokazuje, že platí opak. Protidůkaz zcela splní svoji procesní funkci nejen tehdy, vede-li k vyvrácení tvrzení druhého účastníka řízení, ale i tehdy, vede-li ke zpochybnění těchto tvrzení, tzn., také určitou skutečnost vyvrací nebo zpochybnuje, ale neprokazuje její opak. Hlavním účelem protidůkazu je tedy oslabení hlavního důkazu, má zpochybnit správnost tvrzení navrhovatele o skutkových okolnostech. Od protidůkazu musíme odlišovat procesní obranu založenou na určité námitce, která nepopírá správnost skutkových tvrzení druhého účastníka řízení a nesměřuje k jejich vyvrácení a zpochybnění. Námitkou se

⁴ WINTEROVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní*. 4. vyd. Praha: Linde, 2006, s. 249

⁵ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 125

⁶ WINTEROVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní*. 4. vyd. Praha: Linde, 2006, s. 248

⁷ SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Civilní proces*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 506

⁸ MACUR, J. *Dokazování a procesní odpovědnost v občanském soudním řízení*. 1. vyd. Brno: J. E. Purkyně, 1984, s. 17

účastník řízení vždycky dovolává účinků určité právní normy, které vylučují oprávněnost nároků uplatněných druhou procesní stranou. V případě protidůkazu jde procesní straně o to, aby se neuplatnily účinky právní normy, které se dovolává druhá procesní strana, proto usiluje o to, aby byly zpochybněny skutečnosti, na jejichž základě druhá procesní strana uplatňuje svůj nárok.⁹ Protidůkaz je přípustný vždy, i u tzv. nevyvratitelných domněnek.

„Dokazování ve smyslu procesním lze tedy charakterizovat jako postup soudu, účastníků a dalších subjektů zúčastněných na řízení při získávání zpráv (informací) o skutečnostech vnějšího světa, které mohou být podkladem pro ověřování pravdivosti skutkových tvrzení účastníků.“¹⁰ Procesní dokazování je tedy procesní činnost, která vytváří předpoklady pro správné meritorní soudní rozhodnutí, neboť umožňuje získání zpráv (informací) o důležitých skutečnostech.¹¹

Objevují se však i názory, že dokazování není pro soudní rozhodnutí zdaleka tak důležité, jak se všeobecně tvrdí. Zastánci tohoto názoru zmiňují, že po novele OSŘ č. 171/1993 Sb. již není dokazování v rámci sporných řízení samozřejmostí a vyjmenovávají instituty, které dokazování vylučují, jako jsou např. platební rozkaz,¹² rozsudek pro zmeškání,¹³ rozsudek pro uznání,¹⁴ mezi stranami nesporné skutečnosti,¹⁵ právní domněnky a fikce¹⁶ atp. Současně upozorňují na opuštění zásady tzv. materiální pravdy a přenesení odpovědnosti za správné zjištění skutkového stavu věci na účastníky řízení. Soud se tedy podle těchto názorů z vlastní iniciativy nepokouší o zjištění skutkové podstaty věci, pokud jej k tomu účastníci sami nedonutí, samozřejmě s výjimkou nesporných řízení vymezených v ust. § 120 odst. 2 OSŘ.¹⁷

Domnívám se, že i přes výše uvedené, není důvod zastávat názor, že by proces dokazování v soudním řízení ztratil na důležitosti. Zmíněné procesní instituty soudu slouží k urychlení a fakticky i ke zkvalitnění jeho práce, zároveň chrání toho z účastníků

⁹ MACUR, J. *Dokazování a procesní odpovědnost v občanském soudním řízení*. 1. vyd. Brno: J. E. Purkyně, 1984, s. 83

¹⁰ MACUR, J. *Dokazování a procesní odpovědnost v občanském soudním řízení*. 1. vyd. Brno: J. E. Purkyně, 1984, s. 16

¹¹ MACUR, J. *Dokazování a procesní odpovědnost v občanském soudním řízení*. 1. vyd. Brno: J. E. Purkyně, 1984, s. 17

¹² srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 172

¹³ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 153b

¹⁴ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 153a

¹⁵ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 120, odst. 4

¹⁶ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 133

¹⁷ SVOBODA, K. Jak donutit soud, aby opravdu dokazoval, *Právní rádce*, 2007, Roč. 15, č. 8, s. 19 - 21

řízení, který plní povinnost součinnosti se soudem zakotvenou v ust. § 6 OSŘ: „V řízení postupuje soud v součinnosti se všemi účastníky řízení tak, aby ochrana práv byla rychlá a účinná a aby skutečnosti, které jsou mezi účastníky sporné, byly spolehlivě zjištěny.“ Každý z těchto institutů má přísná pravidla pro svoje využití a nikterak nekrátí právo účastníka řízení na ochranu svých subjektivních práv a zákonem chráněných zájmů. Zákonodárce dává soudu prostor, aby zvážil, zda takové instituty, které mohou dokazování vyloučit, vůbec použije. Proto se přikláním k tomuto názoru: „V podmínkách kontradiktorního procesu, založeného v souladu se zásadou projednací na svobodné procesní činnosti účastníků, je aktivita sporných stran při objasňování skutkového stavu hybnou silou civilního soudního řízení, která umožňuje soudu, aby řídil celé soudní jednání bez přílišného uplatňování mocenského donucování, pouhým vytvářením podmínek náležitého rozvíjení kontradiktorního sporu. I při mírném, šetrném a nenásilném přístupu soudu k uplatňování procesních zájmů stran a při značném omezení přímého donucování stran k určité procesní činnosti kontradiktorní civilní proces vytváří předpoklady pravdivého a úplného zjištění skutkového stavu. Dlouhodobé zkušenosti ukazují, že humánní a demokratická povaha civilního procesu, ovládaného principem kontradiktornosti a zásadou projednací, dostatečně umožňuje objektivní objasnění všech skutečností důležitých pro vydání soudního rozhodnutí, aniž by se uplatňovala jakákoliv vyšetřovací či vyhledávací aktivita soudu, popřípadě jeho výraznější mocenské zásahy do řízení.“¹⁸

1.2 Předmět dokazování

K poskytnutí ochrany v občanském soudním řízení je nutno uplatnit určitý právní nárok. Předmětem dokazování jsou pak poznatky o skutečnostech tvořících právní základ nároků, o nichž je v řízení rozhodováno, tedy takové skutečnosti, jejichž zjištění je relevantní z hlediska předmětu řízení.¹⁹

Ust. § 121 OSŘ vymezuje předmět dokazování negativně, tzn., uvádí skutečnosti, které není třeba dokazovat. Mezi tyto skutečnosti patří:

- a) skutečnosti obecně známé (tzv. notoriety). „Není nutné, aby šlo o skutečnosti,

¹⁸ MACUR, J. Význam shodných tvrzení procesních stran pro zjištění skutkového stavu v civilním soudním řízení, *Právní rozhledy*, 1997, Roč. 5/2, č. 2, s.49 - 53

¹⁹ MACUR, J. *Dokazování a procesní odpovědnost v občanském soudním řízení*. 1. vyd. Brno: J. E. Purkyně, 1984, s. 19

kteře jsou známy úplně kařždému; postačí, ře tyto skutečnosti jsou známy širokému okruhu osob v určitém řase (tedy i soudcům). Je ovšem možné nabídnout důkaz opaku o tom, ře skutečnost, kterou soud z hlediska dokazování považoval za notorietu, se má jinak.²⁰ Pokud soud určitou skutečnost nedokazoval a považoval ji za notorietu, musí soud uvést v odůvodnění, proč vzal tuto skutečnost za zjiřtřenou;

b) skutečnosti známé soudu z jeho činnosti. Soudu jsou tyto skutečnosti známé z jeho úřední činnosti, jde o skutečnosti, které jsou soudu známy z projednávání jiné věci, a zpravidla o nich existuje soudní spis.²¹ K těmto skutečnostem je soud povinen přihlířet bez ohledu na to, zda byly účastníky tvrzeny, přičemř i v tomto případě je možné dokazovat opak.²² Pokud ovšem k dokazování nedojde, musí být účastníkům sděleno, ře skutečnost nebude předmětem dokazování, protože je soudu známa;

c) právní předpisy uveřejněné nebo oznámené ve Sbírce zákonů České republiky, pro něř platí zásada *iura novit curia* (soud zná právo). Zásada zde uvedená se týká i těch obecně závazných právních předpisů, které byly publikovány v jiných dřívějších oficiálních sbírkách obecných právních předpisů, než je Sbírka zákonů České republiky, pokud dosud platí a tvoří součást právního řádu České republiky.²³ Podle zákona ř. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv, ve znění pozdějších předpisů, se vyhlašují ve Sbírce zákonů zákony včetně ústavních, nařízení vlády, vyhlášky ministerstev, jiných ústředních správních úřadů a České národní banky a některé další akty státních orgánů, např. nálezy Ústavního soudu a rozsudky Nejvyššího správního soudu, pokud tak stanoví zákon ř. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů.²⁴ Pravidlo *iura novit curia* se ovšem nevztahuje na dvě oblasti právních předpisů, a to na právní předpisy nižší právní síly, jako jsou např. obecně závazné vyhlášky obcí (zákon ř. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů) a obecně závazné vyhlášky krajů (zákon ř. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů) a na cizozemské právní předpisy, tyto jsou tudíž předmětem dokazování, avřak jejich znalost si soudce může opatřit samostudiem.

²⁰ BUREŠ, J.; DRÁPAL, L.; KRČMÁŘ, Z. a kol. *Občanský soudní řád: komentář. Díl I, (§1 až 200 za)*. 7.vyd. Praha: Beck, 2006, s. 578

²¹ BUREŠ, J.; DRÁPAL, L.; KRČMÁŘ, Z. a kol. *Občanský soudní řád: komentář. Díl I, (§1 až 200 za)*. 7.vyd. Praha: Beck, 2006, s. 578

²² SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Civilní proces*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 504

²³ WINTEROVÁ, A. a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou*.vyd. Praha:, 2007, s. 266

²⁴ srov. zákon ř. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv, ve znění pozdějších předpisů, ř 1, ř 2

Shodná tvrzení účastníků nejsou typickou skutečností, která není třeba dokazovat, protože tato skutečnost může být předmětem dokazování, přesto je považují za vhodné v této souvislosti zmínit. Podle ust. § 120 odst. 4 OSŘ²⁵ mohou mít skutková zjištění soudu svůj původ též v nesporných tvrzeních účastníků. Zejména ve sporném řízení, které je ovládáno zásadou dispoziční a projednací, se počítá s touto variantou, která omezuje dokazování jen na skutečnosti, které jsou mezi stranami sporné. Zde podle mého stojí za zmínění jeden z názorů na tuto problematiku: „Vzniká otázka, zda soud může podle platné zákonné úpravy také volnou úvahou dospět k závěru, že bude postupovat tak, jak by postupoval v případě, kdy rozhodné skutkové okolnosti zůstaly mezi stranami sporné, a zda může nařídít také vyčerpávající dokazování a soudní rozhodnutí založit na svém vnitřním přesvědčení, jež by se opíralo o vykonané důkazy... Lze zřejmě považovat za vyloučené, aby soud položil za základ svého rozhodnutí shodné přednesy stran, které v právních řádech upravujících institut soudního doznání vylučují účinnost takového doznání. Jednoznačné stanovisko je však nutno zaujmout především ke dvěma skupinám případů shodných skutkových přednesů stran, které jsou prakticky nejvýznamnější. Do první skupiny patří případy, kdy shodné, avšak nepravdivé skutkové přednesy stran vedou k porušení nebo obcházení kogentních norem hmotného práva... Do druhé skupiny patří případy, kdy účinky shodných skutkových tvrzení stran nevybočují z mezí hmotněprávních dispozičních oprávnění soukromoprávních subjektů, neodpovídají však skutečnosti a slouží procesním stranám jen k tomu, aby pomocí procesněprávních prostředků dosáhly hmotněprávních účinků, kterých by jinak mohly dosáhnout jen zvláštním soukromoprávním jednáním... Strany mohou podle zásady projednací volně nakládat procesními prostředky, které slouží zjištění a objasnění skutkových okolností, nemohou však v řízení nakládat skutkovým stavem samotným, neboť tento je objektivně dán již před procesem a nezávisle na procesu... Vzhledem k tomu, že civilní soudní řád České republiky neobsahuje institut doznání, lze při výkladu ustanovení § 120 odst. 4 OSŘ vycházet pouze z domněnky skutkové (nikoli právní), že shodná tvrzení sporných stran jsou pravdivá (pokud nejsou dány skutkové okolnosti, které v právních řádech obsahujících institut soudního doznání vyvolávají neúčinnost takového doznání). V tomto případě soud podle ust. § 120 odst. 4 OSŘ položí nesporné skutečnosti (resp.

²⁵ ust. § 120 odst. 4 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád: „Soud může též vzít za svá skutková zjištění shodná tvrzení účastníků.“

skutečnosti doznané druhou procesní stranou) za základ svého rozhodnutí, aniž by vykonával další dokazování.²⁶

Předmět dokazování se může měnit s ohledem na průběh soudního řízení. Přesné vymezení skutečností, které mají být prokázány, umožňuje, aby procesní dokazování bylo efektivní činností, která zajistí zjištění všech důležitých skutečností v daném řízení.²⁷

1.3 Instituty usnadňující dokazování

1.3.1 Právní (zákonné) domněnky

Právní domněnky upravuje ust. § 133 OSŘ, jsou to prostředky, které soudci usnadňují úsudek o pravdivosti určité skutečnosti, tím, že soudu ukládají, aby vzal za prokázané, co mu domněnka ukládá vyvodit z určitých zjištěných skutečností. Skutečnosti, kterým svědčí zákonná domněnka, proto nepotřebují důkazu. Předmětem dokazování jsou však ty skutkové okolnosti, které tvoří zákonné předpoklady domněnky. Domněnky vycházejí z určitých zkušenostních pravidel, předpokládá se, že závěr, který je z nich vyvozován, je pravděpodobný. V závislosti na přípustnosti důkazu opaku se právní domněnky rozdělují na vyvratitelné a nevyvratitelné.

Vyvratitelná právní domněnka tedy ukládá soudu, aby považoval určitý závěr za zjištěný, přičemž připouští důkaz opaku, což je v našem právním řádu pravidlem.²⁸ S důkazem opaku zákon mnohdy počítá a upravuje postup jeho uplatnění popř. lhůtu k jeho uplatnění. Mezi tyto domněnky se typicky řadí domněnky otcovství upravené v ust. § 51 – § 62 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů nebo např. ust. § 133a odst. 1 OSŘ, podle kterého má soud ve věcech pracovních za prokázané skutečnosti tvrzené o tom, že účastník byl přímo nebo nepřímo diskriminován na základě svého pohlaví, rasového nebo etnického původu, náboženství, víry, světového názoru, zdravotního postižení, věku anebo sexuální orientace, pokud v řízení nevyšel najevo opak.

Nevyvratitelná právní domněnka nepřipouští důkaz opaku, což ovšem

²⁶ MACUR, J. Význam shodných tvrzení procesních stran pro zjištění skutkového stavu v civilním soudním řízení. *Právní rozhledy*, 1997, Roč. 5, č. 2, s. 41 - 53

²⁷ MACUR, J. *Dokazování a procesní odpovědnost v občanském soudním řízení*. 1. vyd. Brno: J. E. Purkyně, 1984, s. 19

²⁸ WINTEROVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní*. 4. vyd. Praha: Linde, 2006, s. 256

neznamená, že nemůže být uplatněn protidůkaz. Každá domněnka je založena na určitých skutečnostech, pokud dojde k jejich vyvrácení nebo zpochybnění za pomoci protidůkazu, nemůže pak být v takové věci uplatněna.

Od domněnek právní teorie odlišuje fikce. Na rozdíl od právní domněnky, která vychází z určité obecné životní zkušenosti, je pro fikci typické, že vychází z uměle vytvořeného skutkového předpokladu, který má většinou jen legislativně technický základ. Jestliže jsou prokázány zákonné předpoklady ustanovení obsahujícího fikci, lze zákonný závěr (fikci) z nich plynoucí vyvrátit jen tam, kde to zákon připouští. Je-li např. prokázáno, že adresát odepřel bezdůvodně přijmout písemnost, je písemnost doručena dnem, kdy přijetí bylo odepřeno (§ 50 odst. 1 OSŘ); tuto fikci nelze vyvrátit.²⁹ I u fikcí je však přípustný protidůkaz.

Soudce, stejně jako každý z nás, musí při své činnosti vycházet i z domněnek skutkových. Tyto domněnky nejsou založeny zákonem, nýbrž na všeobecné lidské zkušenosti. Zkušenosti totiž vytvářejí určitá zkušenostní pravidla, kterými se lidé při svém myšlení i chování řídí. Skutková domněnka platí, pokud není dokázán opak.³⁰

1.3.2 Prejudiciální (předběžné) otázky

„Prejudiciální (předběžná nebo též předurčující) otázka je taková právní otázka, která sama není předmětem řízení, avšak na jejím vyřešení je závislé rozhodnutí, které má soud učinit.“³¹ Taková otázka je důležitá pro vlastní konečné rozhodnutí v konkrétní právní věci, nikdy není sama předmětem řízení, i když je způsobilá být samostatným předmětem řízení a pro jiné řízení má zásadní význam.

V ust. § 7 OSŘ jsou vymezeny věci, jejichž projednávání náleží do civilní pravomoci soudů³², jiné věci civilní soudy nesmí rozhodovat. Civilní soud je ovšem oprávněn při výkonu své pravomoci posuzovat i otázky z trestního nebo správního

²⁹ BUREŠ, J.; DRÁPAL, L.; KRČMÁŘ, Z. a kol. *Občanský soudní řád: komentář. Díl I, (§1 až 200 za)*. 7.vyd. Praha: Beck, 2006, s. 578

³⁰ WINTEROVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní*. 4. vyd. Praha: Linde, 2006, s. 258

³¹ WINTEROVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní*. 4. vyd. Praha: Linde, 2006, s. 258

³² ust. § 7 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád: „(1) V občanském soudním řízení projednávají a rozhodují soudy spory a jiné právní věci, které vyplývají z občanskoprávních, pracovních, rodinných a z obchodních vztahů, pokud je podle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány. (2) Spory a jiné právní věci uvedené v odstavci 1, o nichž podle zákona rozhodly jiné orgány než soudy, soudy v občanském soudním řízení projednávají a rozhodují za podmínek uvedených v části páté tohoto zákona.

(3) Jiné věci projednávají a rozhodují soudy v občanském soudním řízení, jen stanoví-li to zákon.

(4) Pravomoc soudů ve věcech správního soudnictví upravuje zvláštní zákon.“

práva. V rámci zjišťování skutkového stavu věci je civilní soud oprávněn zjistit a posoudit celý skutkový základ uplatňovaného nároku pro účely svého vlastního rozhodnutí, i když tento základ spadá do oboru trestního nebo správního práva. Civilní soud ovšem není oprávněn z určitých skutečností vyvozovat důsledky stanovené trestním nebo správním právem, což znamená, že civilní soud je oprávněn si samostatně posuzovat určité otázky, ovšem už ne o těchto otázkách autoritativně rozhodovat.³³ Pokud tedy v civilním řízení vyvstane potřeba posoudit jako předběžnou otázku věc, o které přísluší rozhodnout jinému orgánu, může soud uvážit, jestli přeruší řízení a vyčká rozhodnutí trestního soudu nebo správního orgánu³⁴, nebo tuto otázku posoudí sám.³⁵

Některé otázky si však soud jako předběžné posoudit nesmí. Soud je vázán pravomocným rozsudkem o tom, že byl spáchán trestný čin, přestupek nebo jiný správní delikt, konkrétně pouze jejich výroky o tom, že byl trestný čin nebo správní delikt spáchán a o tom, kdo tento trestný čin a správní delikt spáchal, soud však není vázán rozhodnutím v blokovém řízení.³⁶ Za druhé nelze předběžně posuzovat otázky osobního stavu, a to z důvodu, že jako předběžné nemohou být řešeny takové otázky hmotněprávních vztahů, které vznikají, mění se nebo zanikají konstitutivním rozhodnutím soudu.³⁷ Závisí-li tedy rozhodnutí na předběžné otázce o osobním stavu, spáchání trestného činu, přestupku či jiného právního deliktu, je soud vázán rozhodnutím příslušného orgánu v takové věci. Pokud takové rozhodnutí ještě nebylo vydáno, může dát podnět k zahájení řízení o něm a sám řízení, do doby jeho vydání, přeruší podle ust. § 109 odst. 1 písm. b) OSŘ.³⁸

Posouzení předběžné otázky v jiném řízení nikdy nevyplývá přímo z výroku rozhodnutí, tam se promítne jen nepřímo tím, jak soud rozhodne ve věci samé, takové posouzení je vždy uvedeno jen v odůvodnění rozsudku.³⁹ Pokud příslušný orgán

³³ BUREŠ, J.; DRÁPAL, L.; KRČMÁŘ, Z. a kol. *Občanský soudní řád: komentář. Díl I, (§1 až 200 za)*. 7.vyd. Praha: Beck, 2006, s. 621

³⁴ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 109, odst. 2 písm. c)

³⁵ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 135, odst. 2

³⁶ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 135, odst. 1

³⁷ BUREŠ, J.; DRÁPAL, L.; KRČMÁŘ, Z. a kol. *Občanský soudní řád: komentář. Díl I, (§1 až 200 za)*. 7.vyd. Praha: Beck, 2006, s. 622

³⁸ WINTEROVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní*. 4. vyd. Praha: Linde, 2006, s. 260

³⁹ BUREŠ, J.; DRÁPAL, L.; KRČMÁŘ, Z. a kol. *Občanský soudní řád: komentář. Díl I, (§1 až 200 za)*. 7.vyd. Praha: Beck, 2006, s. 622

rozhodne o předběžné otázce jinak, než ji posoudil soud, byla by tím případně založena podle ust. § 228 odst. 1 písm. a) OSŘ přípustnost žaloby na obnovu řízení.⁴⁰

1.3.3 Úvaha soudu

Úvahou podle ust. § 136 OSŘ lze určit jen výši nároku, je-li jeho právní základ prokázán a nelze-li jeho výši zjistit vůbec či s nepoměrnými obtížemi. Jde tedy o posouzení skutkové. Nepoměrné obtíže mohou být dány vysokými či nepřiměřenými náklady na zjišťování okolností rozhodných pro výpočet nároku. Nejčastěji půjde o nároky na náhradu škody, o nárok na přiměřené zadostiučinění, o náhradu nemajetkové újmy apod.⁴¹ Takto stanovená výše nároku není výsledkem dokazování, jde spíše o logické zdůvodnění vycházející ze skutkového podkladu, který umožní alespoň pravděpodobné určení. Nemůže jít tedy o libovůli, úvaha soudu musí být přezkoumatelná.

1.4 Průběh dokazování

Dokazování v procesním smyslu probíhá v několika fázích, těmi jsou navrhování důkazů, obstarávání důkazů, provádění důkazů a hodnocení důkazů.

1.4.1 Navrhování důkazů

Pojem důkazu je zde nutno chápat ve smyslu důkazního prostředku. Navrhování (v § 120 odst. 1 OSŘ se mluví o „označování“) důkazů je procesní povinností účastníků, pokud by účastníci neoznačili důkazy potřebné k prokázání svých tvrzení, vychází soud při zjišťování skutkového stavu z důkazů, které byly provedeny.⁴² Je ovšem potřeba rozlišovat řízení sporné a řízení nesporné, jelikož dokazování je v každém ze zmíněných druhů řízení založeno na jiných základech.

Ve sporném řízení jde o to rozhodnout spor o právo mezi účastníky, kteří stojí proti sobě, toto řízení má funkci reparační. Sporný proces je ovládán zásadou dispoziční, což znamená, že řízení se zahajuje pouze na návrh⁴³ a zásadou projednací, která spočívá v tom, že tvrzení skutečností a navrhování důkazů je prokazujících je

⁴⁰ BUREŠ, J.; DRÁPAL, L.; KRČMÁŘ, Z. a kol. *Občanský soudní řád: komentář. Díl I, (§1 až 200 za)*. 7.vyd. Praha: Beck, 2006, s. 622

⁴¹ BUREŠ, J.; DRÁPAL, L.; KRČMÁŘ, Z. a kol. *Občanský soudní řád: komentář. Díl I, (§1 až 200 za)*. 7.vyd. Praha: Beck, 2006, s. 627

⁴² srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 120, odst. 3

⁴³ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 79, odst. 1

zásadně věci účastníků řízení.⁴⁴ Účastník má tedy povinnost tvrzení a povinnost důkazní (viz níže). Zásada projednací ve sporném řízení však neplatí bezvýhradně, i zde může soud provést jiné než účastníky navržené důkazy, jestliže potřeba jejich provedení ke zjištění skutkového stavu vyšla v řízení najevo.⁴⁵ Toto oprávnění soudu však nesmí zasahovat do rovného postavení účastníků řízení, soud není povinen po nenavržených důkazních prostředcích pátrat. „Oprávnění soudu provést účastníky nenavržené důkazy se uplatní především v souvislosti s právním posouzením věci tam, kde soud bude na skutkový základ aplikovat právní předpis kogentní (donucující) povahy.“⁴⁶ Soud tedy může z vlastní iniciativy provádět účastníky nenavržené důkazní prostředky, pokud jsou potřebné ke zjištění skutkového stavu a jsou soudu známy, tzn., že mají podklad v soudním spisu nebo ve výsledcích dosavadního řízení. Navrhování důkazních prostředků ve sporném řízení je ovládáno ještě jednou zásadou, a to zásadou koncentrace řízení, která byla do OSŘ zavedena zákonem č. 30/2000 Sb., který nabyl účinnosti 1. 1. 2001. Tato novela OSŘ zavedla dva druhy koncentrace řízení: a) zákonnou, kdy důkazní prostředky musí být označeny dříve, než soud prvního stupně vyhlásí ve věci rozhodnutí, neboť později uplatněné skutečnosti a důkazní prostředky mohou být odvolacím důvodem, jen za přesně stanovených podmínek uvedených v ust. § 205a OSŘ.⁴⁷ Tuto skutečnost označujeme jako princip neúplné apelace. U taxativně vypočtených druhů řízení musí být důkazní prostředky označeny do konce prvního jednání ve věci, OSŘ však připouští z tohoto pravidla výjimky.⁴⁸ Druhým typem koncentrace řízení je: b) soudcovská, tzn., že pokud dochází v projednávané věci k průtahům proto, že účastník je nečinný, může soud na návrh jiného účastníka stanovit lhůtu pro uvedení rozhodných skutečností o věci samé a označení důkazů k jejich prokázání.⁴⁹ „... Zásada koncentrace se projevuje v tom, že ke skutečnostem a důkazům, které v rozporu se zákonem účastník uplatní později, nelze přihlížet. Jde o zákonný zákaz adresovaný soudu, nikoliv o prostor k uvážení soudu...“⁵⁰ O těchto povinnostech a zároveň o následcích jejich nesplnění musí být účastníci řízení soudem

⁴⁴ BUREŠ, J.; DRÁPAL, L.; KRČMÁŘ, Z. a kol. *Občanský soudní řád: komentář. Díl I, (§1 až 200 za)*. 7.vyd. Praha: Beck, 2006, s. 568, 570

⁴⁵ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 120, odst. 3

⁴⁶ BUREŠ, J.; DRÁPAL, L.; KRČMÁŘ, Z. a kol. *Občanský soudní řád: komentář. Díl I, (§1 až 200 za)*. 7.vyd. Praha: Beck, 2006, s. 570

⁴⁷ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 119c, odst. 1

⁴⁸ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 118b, odst. 1

⁴⁹ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 118c, odst. 1

⁵⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 19. 4. 2006, sp. zn. 30 Cdo 350/2006

náležitě poučení.

Cílem nesporného řízení je upravit právní postavení účastníků řízení do budoucnosti, vyznačuje se preventivní funkcí a meritorní rozhodnutí v nesporném řízení mají vždy konstitutivní povahu. OSŘ sice výslovně neoznačuje sporná a nesporná řízení jako dva druhy nalézacího řízení,⁵¹ za nesporná se ovšem považují řízení vyjmenovaná v ust. § 120 odst. 2 OSŘ,⁵² které obsahuje výčet věcí, kde je soud povinen provést i jiné důkazy potřebné ke zjištění skutkového stavu, než byly účastníky navrhovány. Jak vyplývá již z výše zmíněného, nesporné řízení je ovládáno zásadou oficiality, což znamená, že soud je v těchto případech oprávněn zahájit řízení i bez návrhu⁵³ a zásadou vyšetřovací, která vyjadřuje povinnost soudu provést i jiné důkazní prostředky potřebné ke zjištění skutkového stavu, než které byly účastníky navrženy. Na prvním místě je i v nesporném řízení důkazní aktivita účastníků řízení, soud není povinen po důkazních prostředcích pátrat, na druhou stranu případné nesplnění povinnosti tvrzení a povinnosti důkazní (viz níže) nemůže být účastníkovi z hlediska výsledku řízení na újmu. Zásada koncentrace řízení se v nesporném řízení také neuplatní, tudíž je možné navrhopat důkazní prostředky v prvním i druhém stupni řízení, v odvolacím řízení tedy platí zásada úplné apelace.

Navrhované důkazní prostředky musí být dostatečně určité, soud je povinen dbát na to, aby bylo jasno, k prokázání jakého tvrzení je důkazní prostředek navrhován. Zásada předvídatelnosti postupu soudu je naplněna, pouze pokud soud sdělí účastníkům, k jakým sporným skutečnostem bude určitý důkazní prostředek veden. Soud je povinen poučit účastníka řízení o jeho povinnosti tvrdit rozhodné skutečnosti a povinnosti navrhnout k prokázání tvrzení důkazní prostředky, poučení musí mít konkrétní obsah, musí přesně stanovit, která tvrzení účastníka jsou v řízení sporná a nejsou podložena žádnými důkazními prostředky.⁵⁴ Účastníci řízení mají právo se

⁵¹ WINTEROVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní*. 4. vyd. Praha: Linde, 2006, s. 396

⁵² ust. § 120 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád: „Ve věcech, v nichž lze zahájit řízení i bez návrhu, jakož i v řízení o povolení uzavřít manželství, v řízení o určení a popření rodičovství, v řízení o určení, zda je třeba souhlasu rodičů dítěte k jeho osvojení, v řízení o osvojení, v řízení o jmenování rozhodce nebo předsedajícího rozhodce, v řízení o přivolení k výpovědi z nájmu bytu, v řízení o zákonnosti zajištění cizince a o jeho propuštění a v řízení o některých otázkách obchodních společností, družstev a jiných právnických osob (§ 200e) je soud povinen provést i jiné důkazy potřebné ke zjištění skutkového stavu, než byly účastníky navrhovány.“

⁵³ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 81, odst. 1

⁵⁴ SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Civilní proces*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 497

vyjádřit k navrhovaným důkazním prostředkům, což se týká jak dokazování prováděného při jednání soudu, tak i dokazování před dožádaným soudem (viz níže).⁵⁵

1.4.2 Obstarávání důkazů

Soud není vázán důkazními návrhy účastníků v tom smyslu, že je povinen provést všechny navržené důkazní prostředky. Soud návrhy důkazních prostředků posoudí a rozhodne, které provede, potom přejde k jejich opatřování. „Návrh na provedení důkazu, jemuž nevyhoví, zamítne soud usnesením, a v rozhodnutí o věci pak vyloží, z jakých důvodů navržené důkazy neprovedl. Soud neprovede zejména důkazy, kterými mají být prokázány tvrzené skutečnosti, jež nejsou právně významné.“⁵⁶ Opatřování záleží především na povaze důkazního prostředku, je v zájmu účastníků řízení, aby sami popř. ve spolupráci se soudem zajistili obstarání důkazních prostředků, protože pokud se nepodaří navržený důkazní prostředek opatřit, postupuje se, jako by navržen vůbec nebyl.⁵⁷ Jak je zmíněno výše, účastníci předkládají důkazní prostředky již spolu s návrhem, nejčastěji jde o listinné důkazní prostředky. Soud pak předvolává k výslechu svědky a účastníky řízení, opatřuje si potřebné listiny, zajišťuje předmět ohledání a vyžádá si zprávy a vyjádření orgánů a fyzických osob. Účastníci i třetí osoby mají obecnou ediční povinnost.

1.4.3 Provádění důkazů

Provádění důkazních prostředků je ovládáno zásadou přímosti, která je zakotvena v ust. § 122 odst. 1 OSŘ a uvádí, že dokazování provádí soud, jenž rozhoduje ve věci, a to zásadně při jednání, k němuž předvolá účastníky řízení a všechny, jejichž přítomnosti je třeba.⁵⁸ Postup při dokazování určuje soud, nejsou předepsána žádná pravidla pro pořadí prováděných důkazních prostředků. Účastníci mají právo být při provádění důkazů přítomni a vyjadřovat se ke všem provedeným důkazním prostředkům, což znamená, že předseda soudu popř. samosoudce umožní po provedení každého důkazního prostředku účastníkům, aby se k němu vyjádřili a aby uvedli vše, co považují pro hodnocení tohoto důkazního prostředku za významné. Toto vyjádření pak

⁵⁵ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 123

⁵⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 15. 9. 2005, sp. zn. 30 Cdo 749/2005

⁵⁷ WINTEROVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní*. 4. vyd. Praha: Linde, 2006, s. 274

⁵⁸ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 115, odst. 1

slouží jako jeden z podkladů pro závěrečné hodnocení důkazů.⁵⁹

Ze shora uvedené zásady přímosti však existují výjimky. Předně jde o situace, kdy důkazní prostředek není možné provést při jednání, např. jde-li o ohledání nemovitosti nebo o výslech nemocného svědka, pak předseda senátu může z pověření senátu provést důkazní prostředek mimo jednání. Dále jde o provedení důkazního prostředku dožádaným soudem, a to z důvodu nákladnosti provedení důkazního prostředku před procesním soudem, tj. soudem, který koná řízení ve věci, nebo z důvodu obtížnosti provedení důkazního prostředku. Obě zmíněné výjimky se uplatní, pouze je-li to účelné.⁶⁰ Další výjimkou jsou rozhodnutí bez jednání upravené ust. § 115a OSŘ, které umožňují se souhlasem účastníků rozhodnout ve věci bez jednání jen na základě účastníky předložených důkazů. Poslední výjimkou je rozsudek pro uznání upravený ust. § 153a odst. 4 OSŘ, neboť v tomto případě soud také rozhoduje bez nařízení jednání a k žádnému dokazování nedochází. Soud rozhoduje na základě skutkových zjištění daných buď výslovným uznáním žalovaného, nebo fikcí uznání ve smyslu ust. § 114b odst. 5 OSŘ.

V řízení před soudem může nastat i situace, kdy je potřeba provést důkazní prostředek dožádaným soudem v cizině. V takových případech se uplatňuje mezi členskými státy EU, s výjimkou Dánska, nařízení Rady Evropské unie (ES) č. 1206/2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech. Pro vztahy členských států EU s třetími zeměmi, včetně Dánska, platí stále Haagská Úmluva o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských a obchodních z roku 1970 (podrobněji viz 3. kapitola).

1.4.4 Hodnocení důkazů

„Hodnocením důkazů se rozumí myšlenková činnost soudu, kterou je provedeným důkazům prisuzována hodnota závažnosti (důležitosti) pro rozhodování, hodnota zákonnosti a posléze hodnota pravdivosti.“⁶¹ Hodnocení důkazních prostředků je zásadně věcí soudu, OSŘ vychází ze zásady volného hodnocení důkazů vyjádřené v ust. § 132 OSŘ: „Důkazy hodnotí soud podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě

⁵⁹ BUREŠ, J.; DRÁPAL, L.; KRČMÁŘ, Z. a kol. *Občanský soudní řád: komentář. Díl I, (§1 až 200 za)*. 7.vyd. Praha: Beck, 2006, s. 582

⁶⁰ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 122, odst. 2

⁶¹ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. 10. 1998, sp. zn. 21 Cdo 1009/1998

a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti; přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo za řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci.“ Nejde ovšem o libovůli, ale o složitý myšlenkový proces, který se opírá formálně o určitá logická pravidla a věcně o obecnou zkušenost soudců. Volné hodnocení důkazních prostředků se týká pouze hodnocení jejich pravdivosti (věrohodnosti), což znamená, „že soudu není předepsáno, jakou hodnotu pravdivosti je třeba tomu kterému důkaznímu prostředku přisoudit a za jakých podmínek se má dokazovaná skutečnost považovat za pravdivou.“⁶² Např. „Věrohodnost výpovědi svědka lze hodnotit i s přihlédnutím ke způsobu, jakým svědek soudu sděluje zjišťované skutečnosti a k jeho chování při výpovědi.“⁶³ Soud při hodnocení důkazních prostředků určuje jejich závažnost, tzn., které důkazní prostředky jsou vůbec významné pro rozhodnutí soudu z hlediska hmotněprávní normy, kterou bude na skutková tvrzení účastníků řízení aplikovat. V tomto případě však nejde o volné hodnocení důkazních prostředků, nýbrž o právní posouzení. Stejně tak se volné hodnocení netýká otázky zákonnosti důkazního prostředku, tedy zda důkazní prostředky nebyly získány nebo provedeny v rozporu s obecně závaznými předpisy, k takovým důkazním prostředkům soud nepřihlédne.⁶⁴

Výsledkem celkového hodnocení důkazních prostředků je závěr o pravdivosti tvrzených skutečností. V odůvodnění rozhodnutí musí být uvedeno, proč některé důkazy považuje za pravdivé a jiné nikoli, které důkazy si navzájem odporují a které nejspolehlivěji prokazují dokazovanou skutečnost. Těžištěm odůvodnění je ta část, v níž soud má vyložit, které skutečnosti má za zjištěné a o které provedené důkazní prostředky toto zjištění opírá a zejména jakými úvahami se při jejich hodnocení řídil a také proč neprovedl další důkazní prostředky.⁶⁵

1.5 Procesní povinnosti a břemena v důkazním řízení

Účastník v soudním řízení, jak řízení sporného tak i řízení nesporného, má na základě ust. § 79 odst. 1 a § 101 odst. 1 OSŘ povinnost tvrzení a povinnost důkazní a obě tyto povinnosti jsou pak doprovázeny odpovídajícími břemeny. Ovšem pouze ve sporném řízení je nesplnění důkazní povinnosti spojeno s procesní odpovědností za

⁶² WINTEROVÁ, A. a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou*. 3. vyd. Praha: Linde, 2007, s. 289

⁶³ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 6. 2. 2003, sp. zn. 22Cdo 136/2002

⁶⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. 10. 1998, sp. zn. 21 Cdo 1009/1998

⁶⁵ SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Civilní proces*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 503

neprokázání tvrzených skutečností, tzn. s neunesením důkazního břemene.⁶⁶

Povinnost tvrzení je tedy povinnost uvést všechny významné skutečnosti pro rozhodnutí ve věci. Nesplnění povinnosti tvrzení bude mít za následek, že skutečnost, kterou účastník řízení vůbec netvrdil a která nevyšla jinak v řízení najevo, nebude zpravidla předmětem dokazování. Mezi povinnostmi tvrzení a povinnostmi důkazní je vzájemná vazba.⁶⁷

Povinnost důkazní je povinnost účastníka řízení navrhnout důkazní prostředky na podporu tvrzených skutečností. Tvrzení skutečností účastníkem řízení je tedy předpokladem důkazní povinnosti.

Obě výše zmíněné povinnosti plní žalobce zpravidla už v žalobě⁶⁸, má je však i žalovaný, pokud sám něco aktivně tvrdí.⁶⁹ „1. Obsahuje-li žaloba tvrzení skutečností, ze kterých lze dovodit, jaký je předmět řízení, pak procesní sankcí za nesplnění povinnosti tvrzení, příp. i za nesplnění důkazní povinnosti již v žalobě, není odmítnutí návrhu, ale případný neúspěch účastníka ve věci samé.“⁷⁰

Břemeno tvrzení znamená, že účastník řízení, který má povinnost tvrzení, nese v podobě tohoto břemene procesní odpovědnost za to, že se soud potřebnou skutečnost vůbec dozví. O neunesení břemene tvrzení jde pouze tehdy, pokud z pohledu právního posouzení věci účastník řízení vůbec netvrdil rozhodnou skutečnost pro takové posouzení, a proto věc podle práva ani nemohla být posouzena.⁷¹ Tedy pokud soud o něčem neví, nemůže o tom ani rozhodnout.

„Důkazním břemenem se rozumí procesní odpovědnost účastníka řízení za to, že za řízení nebyla prokázána jeho tvrzení a že z toho důvodu muselo být rozhodnuto o věci samé v jeho neprospěch.“⁷² Jde o institut procesního práva, který stíhá toho z účastníků, v jehož zájmu je, aby určitá skutečnost, rozhodná podle hmotného práva a účastníkem tvrzená, byla v řízení prokázána v tom smyslu, aby ji soud uznal za pravdivou. Jak je výše zmíněno, jde tedy o institut procesního práva a má jedinečně

⁶⁶ WINTEROVÁ, A. a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou*. 3. vyd. Praha: Linde, 2007, s. 258

⁶⁷ BUREŠ, J.; DRÁPAL, L.; KRČMÁŘ, Z. a kol. *Občanský soudní řád: komentář. Díl I, (§1 až 200 za)*. 7. vyd. Praha: Beck, 2006, s. 569

⁶⁸ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 79, odst. 1

⁶⁹ WINTEROVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní*. 4. vyd. Praha: Linde, 2006, s. 277

⁷⁰ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 4. 12. 2007, sp. zn. Cdo 4457/2007

⁷¹ BUREŠ, J.; DRÁPAL, L.; KRČMÁŘ, Z. a kol. *Občanský soudní řád: komentář. Díl I, (§1 až 200 za)*. 7. vyd. Praha: Beck, 2006, s. 571

⁷² Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 8. 8. 2007, sp. zn. Cdo 2675/2006

procesní účel.⁷³ „... Smyslem důkazního břemene je umožnit soudu rozhodnout o věci samé i v takových případech, kdy určitá skutečnost, významná podle hmotného práva pro rozhodnutí o věci, nebyla nebo nemohla být prokázána a kdy tedy výsledky zhodnocení důkazů neumožňují soudu přijmout závěr ani o pravdivosti tvrzení této skutečnosti, ani o tom, že by tato skutečnost byla nepravdivá. Důkazní břemeno ohledně určitých skutečností leží na tom účastníku řízení, který z existence těchto skutečností vyvozuje pro sebe příznivé právní důsledky; jde o toho účastníka, který existenci těchto skutečností také tvrdí.“⁷⁴ Jde tedy o institut, který umožňuje soudu rozhodnout ve věci samé v důkazní nouzi.

Zmíněné povinnosti a jim odpovídající břemena jsou typické instituty pro sporný proces. Povinnost označit důkazy je uložena účastníkům řízení v ust. § 120. odst. 1 OSŘ obecně, v nesporném řízení však není spojena s důkazním břemenem, jelikož toto řízení je ovládáno zásadou vyšetřovací.⁷⁵

⁷³ BUREŠ, J.; DRÁPAL, L.; KRČMÁŘ, Z. a kol. *Občanský soudní řád: komentář. Díl I, (§1 až 200 za)*. 7.vyd. Praha: Beck, 2006, s. 571

⁷⁴ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 8. 8. 2007, sp. zn. Cdo 2675/2006

⁷⁵ WINTEROVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní*. 4. vyd. Praha: Linde, 2006, s. 278

2. Důkazní prostředky

2.1 Obecně o důkazních prostředcích

Jak již bylo vysvětleno v 1. kapitole této práce, za důkazní prostředek mohou sloužit „všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci.“⁷⁶ Ust. § 125 OSŘ vyjmenovává nejčastěji užívané důkazní prostředky, kterými jsou výslech svědků, znalecký posudek, zprávy a vyjádření orgánů, fyzických osob a právnických osob, notářské nebo exekutorské zápisy a jiné listiny, ohledání a výslech účastníků. Jde o výčet demonstrativní, což znamená, že soud může použít i jiné důkazní prostředky, pokud to uzná za vhodné. Stane-li se tak, musí soud určit způsob, jak takový důkazní prostředek provede. Jinými důkazními prostředky mohou např. být fotografie, filmy, zvukové záznamy, videozáznamy aj.

Pro veškeré důkazní prostředky platí, že při jejich provádění musí soud postupovat nejen podle příslušných zákonných ustanovení, ale vždy musí i v protokole o jednání pravdivě a úplně zachytit postup soudu při provádění konkrétního důkazního prostředku, což je potřebné nejen pro získání podkladu pro zjišťování skutečného stavu věci, ale i pro případné přezkoumávání vydaného rozhodnutí v odvolacím řízení.⁷⁷

V některých případech OSŘ stanoví, že určitou skutečnost lze prokázat jen určitým důkazním prostředkem, např. v řízení o způsobilosti k právním úkonům musí být vždy proveden důkaz znalcem.⁷⁸ Tyto výjimečné případy, kdy rozhodnou skutečnost nelze prokazovat jinak než stanoveným důkazním prostředkem, nelze vysvětlovat tak, že takovým důkazním prostředkům je přiznávána vyšší důkazní síla než ostatním. Právo hodnotit jednotlivé důkazní prostředky náleží pouze soudu, který tak činí na základě zásady volného hodnocení důkazů.

⁷⁶ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 125

⁷⁷ SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Civilní proces*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 509

⁷⁸ § 187 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád: „O zdravotním stavu vyšetřovaného vyslechnou soud vždy znalce. Na návrh znalce může soud nařídit, aby vyšetřovaný byl po dobu nejvýše šesti týdnů vyšetřován ve zdravotnickém zařízení, jestliže je to nezbytně třeba k vyšetření zdravotního stavu.“

2.2 Jednotlivé důkazní prostředky

2.2.1 Výslech svědka

Výslech svědka je nejčastěji používaným důkazním prostředkem, kterým může soud zjistit skutkový stav věci. Definici svědka OSŘ nenabízí, negativním vymezením lze dojít k tomu, že svědkem je fyzická osoba odlišná od soudu, od účastníků řízení popř. od jejich zákonných zástupců, kterou předvolal soud, aby vypovídala o skutečnostech, které mají být předmětem dokazování, jež tato osoba vnímala svými smysly.⁷⁹ Novela OSŘ, provedená zákonem č. 30/2000 Sb., doplnila dosavadní znění ust. § 126 odst. 4 OSŘ, které zní: „Fyzická osoba, která je statutárním orgánem právnické osoby (členem tohoto orgánu), může být vyslechnuta v řízení, jehož účastníkem je tato právnická osoba, jen podle § 131.“ „Takto byl do zákona přenesen závěr z ustálené soudní judikatury, že s ohledem na vztah statutárního orgánu právnické osoby (člena tohoto orgánu) k právnické osobě samotné nelze jeho výpověď považovat za svědectví.“⁸⁰

Každý, kdo je ke svědeckému výslechu předvolán, je povinen se k soudu dostavit a jako svědek vypovídat, jde o tzv. obecnou svědeckou povinnost. Splnění této povinnosti lze vynutit jak předvedením,⁸¹ tak pořádkovou pokutou až do výše 50.000,- Kč.⁸² Svědek má nezastupitelnou roli, jelikož osobně vnímal určité skutečnosti, a proto nemůže být v tomto směru nahrazen nikým jiným. Právní úprava tedy neomezuje způsobilost svědka např. způsobilostí k právním úkonům či věkem, protože rozhodná je způsobilost vnímat a vypovídat o tom, co vnímal. Stejně tak není svědecká způsobilost vázána na nepodjatost či nestrannost svědka, podjatost však soud musí vzít v úvahu při hodnocení svědecké výpovědi.⁸³ Svědek musí vypovídat pravdu a nic nezamlčovat, o čemž musí být soudem poučen. Poučení směřuje i na význam svědecké výpovědi, na trestněprávní následky křivé svědecké výpovědi, na právo na svědečné a v neposlední řadě je třeba svědka poučit o právu odepřít výpověď, která by jemu nebo osobám

⁷⁹ BUREŠ, J.; DRÁPAL, L.; KRČMÁŘ, Z. a kol. *Občanský soudní řád: komentář. Díl I, (§1 až 200 za)*. 7.vyd. Praha: Beck, 2006, s. 587

⁸⁰ CILEČEK, F., Malé zamyšlení nad § 126 odst. 4 OSŘ aneb jak vyslýchat úpadce. *Právní rozhledy*, 2007, Roč. 15, č. 5, s. 180 - 183

⁸¹ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 52

⁸² srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 53

⁸³ WINTEROVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní*. 4. vyd. Praha: Linde, 2006, s. 263

blízkým⁸⁴ způsobila nebezpečí trestního stíhání. Právo odepřít takovou výpověď je jedním ze základních lidských práv zakotvených v čl. 37 odst. 1 zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů. O důvodnosti odepření výpovědi rozhoduje soud, základem takové rozhodnutí musí být konkrétní skutečnosti. I u výslechu svědka musí být respektována zákonná povinnost zachovávat mlčenlivost o utajovaných informacích a jiná zákonem stanovená nebo státem uznaná povinnost mlčenlivosti. V těchto případech lze provést výslech jen tehdy, jestliže vyslýchaného zprostil povinnosti mlčenlivosti příslušný orgán nebo ten, v jehož zájmu má tuto povinnost.⁸⁵

Na počátku výslechu je třeba zjistit totožnost svědka, jeho věk, rodinný stav, zaměstnání, bydliště, jakož i okolnosti, které mohou mít vliv na jeho věrohodnost.⁸⁶ Vyslýchat svědka je oprávněn jen samosoudce, předseda senátu nebo jím pověřený člen senátu, aby tak činil účastník řízení nebo znalec, je zcela nepřipustné.

Vlastní svědecká výpověď se dělí na dvě části. Svědek je nejdříve vyzván předsedou senátu, aby souvisle vyličil vše, co ví o předmětu výslechu. V této fázi výslechu soud zpravidla svědka nepřerušuje žádnými dotazy nebo protokolací. Svědek vypovídá pouze o tom, co viděl, slyšel, jaké má poznatky o projednávané věci. Jeho názor na věc, domněnky nebo hodnocení jsou z právního hlediska irelevantní, soud je nepřipouští, pokud jsou již svědkem vysloveny, soud k nim nepřihlíží.⁸⁷ Ve druhé fázi výslechu klade předseda senátu (samosoudce) svědkovi otázky, jejichž odpovědi slouží k doplnění a vyjasnění výpovědi. Otázky mohou klást i členové senátu a se souhlasem předsedy senátu i účastníci a znalci.⁸⁸ Předseda senátu tak rozhoduje o přípustnosti otázek z hlediska jejich vhodnosti a účelnosti. Nepřipustné jsou především tzv. kaptiozní neboli úskočné otázky, které předpokládají dosud nepotvrzenou skutečnost a otázky sugestivní, které svědkovi napovídají, jakým způsobem má odpovědět. Pokud takové otázky byly přesto položeny a odpovězeny, je povinností soudu k nim v rámci hodnocení důkazů nepřihlížet.

Výpověď svědka se uvede v protokolu o jednání tak, že předseda senátu sám

⁸⁴ § 116 zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník: „ Osobou blízkou je příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel, partner; jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, jestliže by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pocítovala jako újmu vlastní.“

⁸⁵ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 124

⁸⁶ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 126, odst. 2

⁸⁷ CHODĚRA, O., *Občan v soudním řízení*. 1. vyd. Praha: Beck, 2001, s. 73

⁸⁸ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 126, odst. 3

diktuje její podstatný obsah, nejdříve však až po skončení spontánní části výpovědi, poté se příp. uvedou jednotlivé otázky a odpovědi na ně. Protokolace výpovědi nemusí být doslovná, soud ovšem nesmí při protokolaci výpověď zkreslit.⁸⁹

Po skončení výslechu musí předseda senátu svědka poučit o tom, že má nárok na náhradu hotových výdajů a ušlého zisku, tzv. svědečné. Toto právo zaniká, není-li uplatněno do tří dnů od výslechu, nebo ode dne, kdy bylo svědku oznámeno, že k výslechu nedojde.⁹⁰ Zpravidla o přiznání svědečného rozhodne předseda senátu přímo při jednání usnesením, které nadiktuje do protokolu o jednání. Svědečné se vyplácí z pokladny soudu.

2.2.2 Znalecký posudek

Tam, kde posouzení skutkového stavu závisí na odborných znalostech, je povinností soudu posoudit tyto okolnosti jen prostřednictvím znaleckého posudku,⁹¹ bez ohledu na to, zda soudce sám disponuje potřebnými odbornými vědomostmi. Kdyby totiž soud posoudil takový skutkový stav bez znaleckého dokazování, šlo by o vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí soudu ve věci. Zda jde o odborné znalosti, anebo ještě o znalosti všeobecné, posuzuje soud sám. V určitých případech však OSŘ výslovně zakotvuje povinnost soudu ustanovit znalce, např. v řízení o způsobilosti k právním úkonům podle ust. § 187 odst. 3 OSŘ.⁹²

Kdo může být znalcem, upravuje zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZZT“).⁹³ Jde o fyzickou či právnickou osobu, která prostřednictvím svých odborných znalostí posuzuje skutečnosti, které jsou určeny soudem.⁹⁴ Znalci a tlumočníci jsou podle ust. § 3 odst. 1 ZZT jmenováni ministrem spravedlnosti nebo předsedy krajských soudů. Po složení znaleckého slibu jsou zapsáni do seznamu znalců a tlumočnicků, které jsou vedeny krajskými soudy a jsou veřejně přístupné. Znaleckou činnost vykonávají znalci zapsaní do seznamu znalců, ústavy a za podmínek ust. § 24 ZZT i osoby nezapsané do seznamu

⁸⁹ BUREŠ, J.; DRÁPAL, L.; KRČMÁŘ, Z. a kol. *Občanský soudní řád: komentář. Díl I, (§1 až 200 za)*. 7.vyd. Praha: Beck, 2006, s. 589

⁹⁰ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 139, odst. 1

⁹¹ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 127, odst. 1

⁹² WINTEROVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní*. 4. vyd. Praha: Linde, 2006, s. 266

⁹³ srov. zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů, § 4

⁹⁴ BUREŠ, J.; DRÁPAL, L.; KRČMÁŘ, Z. a kol. *Občanský soudní řád: komentář. Díl I, (§1 až 200 za)*. 7.vyd. Praha: Beck, 2006, s. 592

znalců.⁹⁵ Podle ust. § 21 odst. 1 ZZT mají soudy vyžadovat znalecké posudky především od ústavů a jiných specializovaných pracovišť na znaleckou činnost. Ve zvlášť obtížných případech, může soud požádat o posudek vědecké ústavy, vysoké školy a instituce zapsané do seznamu vedeného ministerstvem spravedlnosti.⁹⁶ Na rozdíl od svědka je znalec zaměnitelný, nesmí být ve věci podjatý, z toho důvodu ho soud ustanoví až po slyšení účastníků, kteří tak mají možnost se k jeho osobě, zvlášť k jeho případné podjatosti, vyjádřit. O znaleckém posudku nelze hovořit v případech, kdy si některý z účastníků opatří znalecký posudek mimo řízení nebo pokud je znalecký posudek podán v jiném řízení, pak se provádí jako důkaz listinou. Zpracovatel tohoto posudku může být vyslechnut jako znalec jen v případě, že ho soud v konkrétním řízení znalcem ustanovil.⁹⁷

Soud ustanovuje znalce usnesením, v kterém přesně vymezí úkol znalce, nejlépe položí jasně formulované otázky. Znalci nepřísluší právní posouzení skutečného stavu věci, které je pouze věcí soudu podle již zmíněné zásady *iura novit curia*. Soud musí znalci poskytnout potřebnou součinnost, převážně umožněním nahlížet do spisu znalcem, popř. možností si spis zapůjčit. Navíc může soud uložit účastníkovi, popř. i někomu jinému, aby se dostavil ke znalci, předložil mu potřebné předměty, podal mu nutná vysvětlení, podrobil se lékařskému vyšetření, popř. zkoušce krve, anebo něco vykonal nebo snášel, jestliže je to k podání znaleckého posudku třeba.⁹⁸ Znalec totiž nemá žádnou donucovací pravomoc, proto je na soudu, aby při nesplnění uložených povinností přistoupil k sankcím, jako je pořádková pokuta nebo předvedení ke znalci, což už bylo několikrát judikováno, např.: „V řízení o určení otcovství podle § 54 odst. 1, 2 ZOR je soud oprávněn uložit žalovanému muži, aby se v souladu s § 127 odst. 3 OSŘ dostavil ke znalci a strpěl odběr vzorků DNA, a to za účelem určení, popř. vyloučení otcovství tohoto muže. Není v rozporu s ústavním pořádkem, vynucuje-li

⁹⁵ § 24 odst. 1,2 zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících: „(1) Státní orgán může ustanovit znalcem (tlumočnickem) osobu, která není zapsána do seznamu a má potřebné odborné předpoklady pro to, aby podala posudek (provedla tlumočnický úkon) a která s ustanovením vyslovila souhlas, a) není-li pro některý obor (jazyk) znalec (tlumočnick) do seznamu zapsán, b) nemůže-li znalec (tlumočnick) zapsaný do seznamu úkon provést, c) jestliže by provedení úkonu znalcem (tlumočnickem) zapsaným do seznamu bylo spojeno s nepřiměřenými obtížemi nebo náklady. (2) Takto ustanovený znalec (tlumočnick) nemůže podat posudek (provést tlumočnický úkon), dokud nesložil do rukou orgánu, který jej ustanovil, slib podle § 6 odst. 2.“

⁹⁶ srov. zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů, § 22, odst. 2

⁹⁷ WINTEROVÁ, A. a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou*. 3. vyd. Praha: Linde, 2007, s. 278

⁹⁸ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 127, odst. 3

soud splnění této povinnosti na žalovaném muži, který se odmítá vyšetření podrobit. za pomoci pořádkových pokut či předvedení.“⁹⁹ Podle § 127 odst. 1 OSŘ: „...Soud znalce vyslechne; znalci může také uložit, aby posudek vypracoval písemně...“ Z této formulace vyplývá, že OSŘ dává přednost ústnímu podání znaleckého posudku před písemným, v praxi je postup takový, že se znalci uloží vypracovat písemný znalecký posudek, k němuž soud znalce vyslechne, což je nutné k tomu, aby se s posudkem seznámili kromě soudu i účastníci a postupně mohli klást znalci otázky, ve stejném pořadí a se stejnými pravidly jako u výslechu svědka. Pouze v odůvodněných případech se místo výslechu znalce může soud spokojit s písemným posudkem znalce. V jednom případě je možné ustanovit i více znalců, pokud jde o zvlášť obtížný případ, pak mohou podat posudek společně nebo každý samostatně.¹⁰⁰

Znalecký posudek má tři části: a) nález, ve kterém znalec uvádí popis zkoumaného materiálu, popř. jevů a souhrn skutečností, k nimž znalec při úkonu přihlížel, tedy vymezení úkolu, b) posudek, který obsahuje vlastní odborné posouzení a závěry znalce, včetně odpovědí na položené otázky, c) znalecká doložka, která obsahuje označení seznamu, v němž je znalec zapsán, označení oboru, v němž je oprávněn podávat posudky, a číslo položky, pod kterou je úkon zapsán ve znaleckém deníku. Každý znalecký posudek musí být podepsán a přetištěn znaleckou pečetí.¹⁰¹

Pokud má soud pochybnosti o správnosti znaleckého posudku, má možnost dát tento posudek přezkoumat jiným znalcem, vědeckým ústavem nebo institucí, jedná se o tzv. revizní znalecké zkoumání.¹⁰² K tomu se soudní praxe uchyluje nejen v případě několika rozporných posudků, ale i tehdy, předloží-li účastník jako důkaz znalecký posudek zpracovaný znalcem mimo řízení, přičemž závěry tohoto znaleckého posudku, jímž se provádí důkaz listinou, jsou nesouladné se závěry znalce ustanoveného soudem v průběhu řízení.¹⁰³

Znalec má za podání posudku právo na odměnu podle stanovených sazeb, které se určují podle náročnosti a míry odborných znalostí a jsou stanoveny ve vyhlášce č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších

⁹⁹ Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 28. 2. 2008, sp. zn. I. ÚS 987/07

¹⁰⁰ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 127, odst. 1

¹⁰¹ srov. vyhlášku č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů, § 13

¹⁰² srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 127, odst. 2

¹⁰³ BUREŠ, J.; DRÁPAL, L.; KRČMÁŘ, Z. a kol. *Občanský soudní řád: komentář. Díl I, (§1 až 200 za)*. 7.vyd. Praha: Beck, 2006, s. 593

předpisů a dále na úhradu účelně vynaložených nákladů, tzv. znalečné. Nárok na znalečné je obecně upraven v ust. § 139 odst. 2 OSŘ.

Důkaz znaleckým posudkem je soud povinen hodnotit jako každý jiný důkaz, tedy podle zásad vyjádřených v ust. § 132 OSŘ. Hodnocení soudu ovšem nepodléhá odborné znalecké závěry ve smyslu jejich správnosti, soud hodnotí přesvědčivost posudku co do jeho úplnosti ve vztahu k zadání, logické odůvodnění znaleckého nálezu a jeho soulad s ostatními provedenými důkazy.¹⁰⁴

Místo posudku znalce se může podle ust. § 127 odst. 4 OSŘ použít potvrzení nebo odborné vyjádření, o jejichž správnosti nemá soud pochybnosti. Jde o provedení důkazu listinou. O vyjádření jde pouze tehdy, jde-li o posouzení skutečností, ke kterým je třeba odborné znalosti a které by jinak byly důvodem pro ustanovení znalce. Takový postup by měl být zvolen jen tam, kde nejsou vůbec žádné pochybnosti o správnosti potvrzení či vyjádření, a to za splnění předpokladu, že pominutí znaleckého dokazování bude přínosem z hlediska hospodárnosti řízení.¹⁰⁵ Ten, kdo takové zprávy poskytuje, má nárok na odměnu podle zvláštních právních předpisů.¹⁰⁶

2.2.3 Zprávy a vyjádření orgánů, fyzických a právnických osob

Podle ust. § 128 OSŘ je každý povinen bezplatně na dotaz soudu sdělit skutečnosti, které mají význam pro řízení a rozhodnutí. V zásadě nejde o zvláštní důkazní prostředek, jelikož povinná strana ho nejčastěji poskytne písemně, nebo může jít o výslech osoby obdobný, jako je výslech svědka – nejde však v žádném případě o zprávy o tom, co osoba svými smysly vnímala.¹⁰⁷ Fyzická osoba může odmítnout sdělit vyžádané skutečnosti ze stejných důvodů, které tuto osobu opravňují odmítnout vypovídat před soudem jako svědek, tj. jestliže by poskytnutím těchto informací způsobila nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobám blízkým. Prostřednictvím těchto zpráv a vyjádření osob a orgánů, které jsou o to požádány, soud získává informace o skutečnostech, ke kterým sami účastníci nemají přístup, které účastníci

¹⁰⁴ BUREŠ, J.; DRÁPAL, L.; KRČMÁŘ, Z. a kol. *Občanský soudní řád: komentář. Díl I, (§1 až 200 za)*. 7.vyd. Praha: Beck, 2006, s. 593

¹⁰⁵ BUREŠ, J.; DRÁPAL, L.; KRČMÁŘ, Z. a kol. *Občanský soudní řád: komentář. Díl I, (§1 až 200 za)*. 7.vyd. Praha: Beck, 2006, s. 594

¹⁰⁶ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 127, odst. 4

¹⁰⁷ WINTEROVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní*. 4. vyd. Praha: Linde, 2006, s. 272

často ani nemohou prokázat, popř. které tvrdí v rozporu se skutečným stavem.¹⁰⁸

Je třeba odlišovat ust. § 127 odst. 4 OSŘ zejména proto, že za vydání odborného vyjádření nebo potvrzení náleží jeho poskytovateli náhrada, jelikož v takovém vyjádření resp. potvrzení dochází k jejich odbornému zpracování, k vnášení odborného hlediska do konkrétní věci. Zatímco podle ust. § 128 poskytovatel zprávy pouze vezme informace, které mu jsou známy, a sdělí je soudu, aniž by byly jakkoli odborně zpracovány, hodnoceny či posuzovány.¹⁰⁹

Stejně tak je potřeba od zpráv a vyjádření podle ust. § 128 OSŘ odlišit výjimečné případy, kdy chce soud znát názor určité osoby na projednávanou věc, tzv. předzvěstné osoby. Taková osoba nemůže být donucována a není její povinností utvořit si a sdělit soudu vlastní názor na věc.¹¹⁰

„Povinnost sdělit soudu vyžádané skutečnosti je povinností bezplatnou v tom smyslu, že za podání informace si fyzická či právnická osoba nemůže účtovat odměnu. Ten, kdo soudu poskytl vyžádanou informaci, má – vzhledem k odkazu na § 139 odst. 3 – právo na náhradu hotových výdajů.“¹¹¹

2.2.4 Listiny

Listinný důkaz je důkazní prostředek nepřímý. Patří však k častým, někdy i k jediným důkazním prostředkům, na jejichž základě může být ve věci rozhodnuto. Listiny se dělí na listiny veřejné a soukromé. Veřejná listina je podle ust. § 134 OSŘ jednak taková listina, kterou vydal v mezích své pravomoci soud České republiky, nebo jiný státní orgán, jednak listina, kterou vydal někdo jiný, avšak je zvláštním právním předpisem považována za veřejnou. Listinami, které zvláštní právní předpis prohlašuje za veřejné, aniž by byly vydány státními orgány, jsou např. notářské zápisy a jejich stejnopisy, výpisy z notářských zápisů a listiny o ověření¹¹² a také exekutorské zápisy.¹¹³ Soud je oprávněn u každé veřejné listiny zkoumat její pravost, tj. zda skutečně byla vystavena oprávněným subjektem nebo zda jde o podvrh.

¹⁰⁸ BUREŠ, J.; DRÁPAL, L.; KRČMÁŘ, Z. a kol. *Občanský soudní řád: komentář. Díl I, (§1 až 200 za)*. 7.vyd. Praha: Beck, 2006, s. 600

¹⁰⁹ SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Civilní proces*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 521

¹¹⁰ WINTEROVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní*. 4. vyd. Praha: Linde, 2006, s. 273

¹¹¹ BUREŠ, J.; DRÁPAL, L.; KRČMÁŘ, Z. a kol. *Občanský soudní řád: komentář. Díl I, (§1 až 200 za)*. 7.vyd. Praha: Beck, 2006, s. 600

¹¹² srov. zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti, ve znění pozdějších předpisů, § 6

¹¹³ srov. zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 79 odst. 7

„U veřejných listin, které mají charakter osvědčení nebo potvrzení, je třeba hodnotit nejen jejich pravost, ale i pravdivost jejich obsahu. Zde je tedy připuštěn důkaz o tom, že obsah takové listiny neodpovídá skutečnosti. U veřejných listin obsahujících nařízení nebo prohlášení orgánu soud nehodnotí správnost listiny, nýbrž jen její pravost.“¹¹⁴ Pravá veřejná listina, o jejíž správnosti nevyšly v řízení pochybnosti, může být zbavena své důkazní síly jen tím, že účastník prokáže nepravdivost obsahu listiny. Důkazní břemeno leží tedy na tom, kdo popírá její správnost.

Za soukromé listiny se považují všechny listiny, které nesplňují podmínky veřejných listin. Obecně jsou soukromými listinami písemné právní úkony, prohlášení o právně významné skutečnosti, dopisy, novinové zprávy atd., konkrétně se jedná o smlouvy, uznání dluhu, směnky, šeky atd. U soukromé listiny je soud vždy povinen zkoumat jak její pravost, tak i její pravdivost. Listina je pravá, pochází-li od vystavitele a je-li jím podepsána. Pravá soukromá listina je důkazem toho, že její vystavitel učinil prohlášení v ní zachycené anebo projev vůle v ní obsažený. Zda je listina pravdivá, posoudí soud na základě výsledků dokazování. U soukromé listiny lze zpochybnit její pravost i pravdivost pouhou námitkou, pak nastupuje důkazní povinnost a důkazní břemeno toho účastníka, který tvrdil skutečnosti, jež měly být prokázány soukromou listinou.¹¹⁵ „Je-li pravdivost soukromé listiny popřena, vyzve soud podle toho, o jakou soukromou listinu jde, toho, kdo pravdivost popírá, aby uvedl, z čeho vychází a nabídl ke svému tvrzení důkazy; to platí i o popírání kvitance. Provedené důkazy včetně, důkazu spornou listinou, pak soud zhodnotí v souladu se zásadou volného hodnocení důkazů, přičemž přihlíží k povaze listiny, zejména pak k tomu, jde-li o listinu v neprospěch vystavitele nebo v jeho prospěch.“¹¹⁶ Zásadní rozdíl veřejné a soukromé listiny tedy spočívá v důkazní síle.

Listiny, které mají sloužit jako důkazní prostředky, musí mít soud k dispozici. Účastník by je měl připojit již ve svém podání. Právní úprava výslovně nestanoví, zda k důkazu listinou musí být vždy předložen originál. Žalobce kolikrát ani originály dokladů nedisponuje, neboť se nacházejí u žalovaného. „Ačkoli originály listin jsou obecně jako důkazní prostředek vhodnější než jejich neověřené kopie a soud by se,

¹¹⁴ BUREŠ, J.; DRÁPAL, L.; KRČMÁŘ, Z. a kol. *Občanský soudní řád: komentář. Díl I, (§1 až 200 za)*. 7.vyd. Praha: Beck, 2006, s. 618

¹¹⁵ SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Civilní proces*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 523

¹¹⁶ SPÁČIL, J. Hodnocení důkazů soukromou listinou, zejm. potvrzením o splnění dluhu (kvitance). *Ad Notam*, 2000, Roč. 6, č. 5, s. 93 - 98

pokud pro to nejsou závažné důvody, neměl při dokazování spokojit pouze s fotokopii listiny, nelze takový postup prohlásit za odporující zákonu. V této souvislosti lze pouze vážit průkaznost provedeného důkazu.¹¹⁷ V praxi se postupuje tak, že pokud druhý účastník důvodně zpochybní věrohodnost předložené kopie nebo má-li o ní pochybnosti soud, může účastníku uložit povinnost předložit originál listiny.¹¹⁸ Jak bylo již výše zmíněno, soud musí mít předmětnou listinu k dispozici, tzn., že buď byla předložena účastníky, nebo si ji opatřil soud sám u jiného soudu či orgánu. Není-li však listina v dispozici toho, kdo se jí dovolává a ani soud si ji nemůže vyžádat u jiného soudu, orgánu či právnické osoby, může soud uložit tomu, kdo má listinu potřebnou k důkazu, aby ji předložil, jde o tzv. ediční povinnost každého.¹¹⁹ Lze analogicky dovodit, že i pro předložení listinného důkazu platí stejná zásada o odepření splnění ediční povinnosti jako u svědecké výpovědi. Pokud třetí osoba splní svou ediční povinnost, má právo na náhradu hotových výdajů a ušlého zisku. Naproti tomu nesplnění ediční povinnosti lze vynucovat pořádkovými pokutami.

OSŘ upravuje provedení důkazu listinou dvěma způsoby, a to buď jejím přečtením při jednání, nebo sdělením jejího obsahu¹²⁰, soud nemůže pouze konstatovat, že mu byla k důkazu předložena určitá listina, neboť to není zákonem předepsaný způsob provedení důkazu. Každá listina má být nejdříve předložena k nahlédnutí druhému účastníku, aby se mohl vyjádřit k její pravosti, případně namítat jiné důležité skutečnosti.¹²¹

2.2.5 Ohledání

Ohledání je přímý důkazní prostředek, umožňuje soudci či znalci získat poznatky o skutečnostech přímo svými smysly. Předmětem ohledání může být věc movitá, nemovitá, živá i neživá. Pokud lze věc dopravit k soudu, provádí se ohledání při jednání. Za tím účelem může předseda senátu uložit každému, kdo má potřebný předmět u sebe, povinnost na výzvu tento předmět soudu předložit, tzv. ediční povinnost.¹²² Splnění této povinnosti lze vynucovat uložením pořádkové pokuty, a

¹¹⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 8. 2006, sp. zn. 29 Odo 801/2005

¹¹⁸ SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Civilní proces*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 524

¹¹⁹ WINTEROVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní*. 4. vyd. Praha: Linde, 2006, s. 270

¹²⁰ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 129, odst. 1

¹²¹ SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Civilní proces*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 525

¹²² srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 130, odst. 1

naopak, pokud dojde ke splnění ediční povinnosti, osoba, které vznikly s jejím splněním nějaké náklady, má právo na náhradu hotových výdajů a ušlého zisku. Pokud je předmět ohledání věc nemovitá nebo místo, kde došlo k události významné pro řízení, provádí se ohledání přímo na tomto místě, za účasti osob, jež se vyrozumívají o nařízení jednání soudů.¹²³ Jelikož i v případě důkazu ohledáním mají účastníci právo se ho účastnit a sledovat jeho průběh, stejně jako se k němu po jeho provedení vyjadřovat. Pokud je třeba k ohledání odborných znalostí, pověří soud tímto ohledáním soudního znalce.

O každém ohledání je potřeba sepsat protokol. Pokud se ohledání uskutečnilo při jednání soudu, zachytí se výsledek do protokolu o jednání. Pokud se ohledání provádí v místě, kde se předmět ohledání nachází, je třeba jeho výsledky přesně zaznamenat do protokolu, což usnadňuje fotodokumentace či videozáznam, nic nebrání tomu, aby byly tyto důkazní prostředky provedeny podle § 125 OSŘ, pak ovšem musí fotodokumentace a nosič záznamu zůstat součástí spisu.¹²⁴

2.2.6 Výslech účastníků

Novela OSŘ provedená zákonem č. 30/2000 Sb. vrátila výpověď účastníka na její tradiční místo. Naše tradiční procesní právo i teorie vždy považovaly výslech účastníka řízení za důkazní prostředek podpůrný. V občanském soudním řádu z roku 1963 a v teorii a soudní praxi se postupně vytvořil názor, naprosto opačný k výše zmíněnému tradičnímu pojetí. Vycházelo to mimo jiné ze zkresleného chápání zásady materiální pravdy, vyjádřené myšlenkou, že výslech účastníka je základem dokazování.

Rozdíl mezi tvrzením účastníků a jejich výpovědí k důkazu spočívá v tom, že tvrzení tvoří předmět dokazování, zatímco výpověď účastníků je procesním důkazním prostředkem o důležitém a pochybném tvrzení účastníků.¹²⁵ Pro tento důkazní prostředek je příznačné, že vyslýchaný vypovídá o vlastních záležitostech, proto nelze očekávat, že bude vypovídat vždy nezaujatě a pravdivě.

Ve sporném řízení může být tento důkazní prostředek proveden pouze tehdy, nelze-li dokazovanou skutečnost prokázat jinak, a jestliže s tím účastník řízení, který má být vyslechnut, souhlasí.¹²⁶ Sporné řízení je ovládáno zásadou projednací, výslech

¹²³ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 115

¹²⁴ BUREŠ, J.; DRÁPAL, L.; KRČMÁŘ, Z. a kol. *Občanský soudní řád: komentář. Díl I, (§1 až 200 za)*. 7.vyd. Praha: Beck, 2006, s. 603

¹²⁵ SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Civilní proces*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 527

¹²⁶ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 131, odst. 1

účastníka řízení tu má pouze podpůrnou povahu, zda se jeho pomocí prokáže rozhodná skutečnost, závisí především na ochotě účastníka řízení ve věci vypovídat. Ve sporném řízení proto není žádný důvod, aby byl účastník nucen proti své vůli vypovídat, pokud se rozhodne nevypovídat, bude to mít za následek, že jeho tvrzení nebude v řízení prokázáno.¹²⁷

Ve věcech nesporných¹²⁸, které jsou ovládnány vyšetřovací zásadou, a v řízení o rozvod manželství a v řízení o zrušení, neplatnosti nebo neexistenci partnerství, kde bez výsledku účastníků nelze rozhodné skutečnosti objasnit, může soud provést důkaz výsledkem účastníků, aniž by byl tento navržen a účastník, který má být vyslechnut, s provedením tohoto důkazu nesouhlasí.¹²⁹

Při výslechu účastníka soud postupuje obdobně jako při výslechu svědka.¹³⁰ Soud účastníka řízení musí poučit o tom, že má vypovídat pravdivě a nic nezamlčovat, účastník tedy na rozdíl od svědka není povinen vypovídat pravdivě v tom smyslu, že by mu jako následek jeho nepravdivé výpovědi hrozilo stíhání pro trestný čin křivé výpovědi. Sankcí za nepravdivou výpověď účastníka bude nepříznivé rozhodnutí, pokud se mu nepodaří pravdivost svých tvrzení prokázat jinými důkazními prostředky. Účastník řízení nemá povinnost na rozdíl od svědka před soudem vypovídat, k vlastní výpovědi jej proto nelze ani v nesporném řízení donucovat. Vynutit lze jen účastníkovu povinnost dostavit se na předvolání k výslechu pomocí pořádkové pokuty nebo předvedení.¹³¹ Výslech účastníka je i formálně při jednání odlišen od účastnických přednesů. Účastník je vyslýchán ze svědeckého místa před samosoudcem (senátem), jako účastník se vyjadřuje z lavice vyhrazené žalující nebo žalované straně.¹³²

Jak již bylo zmíněno u výslechu svědka, statutární zástupce právnické osoby má být v řízení, jehož účastníkem je tato právnická osoba, slyšen jako účastník řízení, nikoli jako svědek.¹³³

Přestože se plně ztotožňuji s pojetím výslechu účastníka řízení jako podpůrného

¹²⁷ BUREŠ, J.; DRÁPAL, L.; KRČMÁŘ, Z. a kol. *Občanský soudní řád: komentář. Díl I, (§1 až 200 za)*. 7. vyd. Praha: Beck, 2006, s. 606

¹²⁸ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 120, odst. 2

¹²⁹ BUREŠ, J.; DRÁPAL, L.; KRČMÁŘ, Z. a kol. *Občanský soudní řád: komentář. Díl I, (§1 až 200 za)*. 7. vyd. Praha: Beck, 2006, s. 607

¹³⁰ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 126, odst. 3

¹³¹ BUREŠ, J.; DRÁPAL, L.; KRČMÁŘ, Z. a kol. *Občanský soudní řád: komentář. Díl I, (§1 až 200 za)*. 7. vyd. Praha: Beck, 2006, s. 607

¹³² WINTEROVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní*. 4. vyd. Praha: Linde, 2006, s. 272

¹³³ srov. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 126, odst. 4

a subsidiárního důkazního prostředku, jelikož je málo věrohodný, může být zaujatý a celkově jeho objektivita vzbuzuje pochybnosti, považují za přínosné zmínit odlišný názor na tuto problematiku: „I v českém pojetí tohoto důkazu dochází k předběžnému hodnocení důkazu a k nerovnosti přístupu stran k důkazům v určitých situacích. Tak např. jestliže soud může nařídít důkaz výslechem účastníka pouze tehdy, „jestliže dokazovanou skutečnost nelze prokázat jinak“ (§ 131 odst. 1 OSŘ), znamená to porušení zásady „rovnosti zbraní“ v případě, dospěje-li soud k závěru, že rozhodné skutečnosti je v konkrétním případě možno dokázat jinak (provedením určitých důkazů, aniž by bylo nutno přikročit k nařízení výslechu účastníka). V tom případě vykonané důkazy vždy hovoří ve prospěch skutkových tvrzení jedné z procesních stran, která proto nemá zájem na doplnění dokazování výslechem účastníka. Druhá strana je však v tomto případě zbavena možnosti navrhnout důkaz výslechem účastníka, i když tento návrh není možno považovat za neopodstatněný. Takový důkaz také nelze předem hodnotit jako bezvýznamný a jeho výsledek jako nepravděpodobný. Tím dochází k obsahovému (byť snad nikoliv formálnímu) porušení zásady „rovnosti zbraní“.“¹³⁴

2.3 Ostatní důkazní prostředky

Jak již bylo vyloženo výše, za důkazní prostředky mohou sloužit všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci, tzn., že výčet důkazních prostředků v ust. § 125 OSŘ je pouze výčtem demonstrativním, soud může k prokázání určité skutečnosti použít i jiných důkazních prostředků. Takovými mohou být např. videozáznamy, zvukové záznamy, fotografie, počítačová data apod. Soud musí v takovém případě určit způsob provedení takového důkazního prostředku, zejména zajistit příslušnou techniku pro jeho reprodukci. I pro tyto důkazní prostředky platí tzv. ediční povinnost a předkládající osoba má pak právo na náhradu nákladů, které jí s tímto předložením vznikly.¹³⁵

¹³⁴ MACUR, J. Důkaz výslechem účastníka v civilním soudním řízení. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2001, Roč. 9, č. 4, s. 358 - 366

¹³⁵ SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Civilní proces*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 532

3. Zajišťování a provádění důkazů ve vztahu k cizině ve věcech občanských a obchodních

3.1 Zajišťování a provádění důkazů ve vztahu k jiným než členským státům EU, včetně Dánska

Situace, kdy je potřeba provést důkaz soudem sídlícím v jiném státě, než v tom, ve kterém je nebo může být zahájeno soudní řízení, není ojedinělá. Může jít např. o výslech svědků, kteří sídlí v jiném státě, než je sídlo tzv. procesního soudu, nebo o nutnost provést důkazní prostředek ohledáním určitého místa, kde se odehrály významné skutečnosti z hlediska projednávané věci.

Z těchto a dalších důvodů byla dne 18. března 1970 sjednána na XI. zasedání Haagské konference o mezinárodním právu soukromém Úmluva o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských a obchodních (dále jen „Haagská úmluva“). Tehdy ještě za Československou socialistickou republiku byla podepsána v Haagu dne 6. února 1975 a v platnost pro Československou socialistickou republiku vstoupila dne 11. července 1976. Haagská úmluva si klade za cíl usnadnit zasilání a vyřizování dožádání a sblížit různé způsoby, které k tomuto účelu slouží, stejně jako zdokonalit vzájemnou spolupráci soudních orgánů v občanských a obchodních věcech.¹³⁶ Haagská úmluva byla v rámci celé Evropské unie, s výjimkou Dánska, nahrazena nařízením Rady Evropské unie (ES) č. 1206/2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech (viz níže). Haagská úmluva tedy zůstává v platnosti mezi signatáři ve vztahu k jiným než členským státům EU a ve vztahu k Dánsku.

Haagská úmluva upravuje dva způsoby provádění spolupráce ohledně dokazování v občanských a obchodních věcech, jde o dožádání od justičního orgánu jednoho smluvního státu, které směřuje k příslušnému orgánu jiného smluvního státu a dále o provádění dokazování prostřednictvím diplomatických zástupců, konzulárních úředníků a komisionářů.

¹³⁶ srov. vyhláška ministra zahraničních věcí č. 129/1976 Sb., o Úmluvě o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských a obchodních

3.1.1 Dožádání

Jak již bylo zmíněno výše, justiční orgán jednoho smluvního státu může podle vlastních právních předpisů dožádat příslušný orgán druhého smluvního státu o provedení důkazu nebo jiného soudního úkonu, kterým není doručení písemností, předběžných opatření ani výkon rozhodnutí, a to pouze pro použití v již započatém soudním řízení, nebo v řízení, které se teprve bude konat. V každém státě je stanoven pro přijímání dožádání a pro jejich předávání příslušnému justičnímu orgánu ústřední orgán – v České republice jde o Ministerstvo spravedlnosti (viz Příloha č. 1). Čl. 3 Haagské úmluvy stanoví obsahové náležitosti dožádání.¹³⁷ Je vhodné se řídit při vyhotovení dožádání osnovou podle vzoru 4 Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 30. dubna 2004, č. j. 56/2004-MO-J, kterou se upravuje postup justičních orgánů ve styku s cizinou ve věcech občanskoprávních a obchodněprávních (dále jen „Instrukce“) viz Příloha č. 2. Dožádání se vyhotovuje v úředním jazyku dožádaného státu nebo v českém jazyku, pak je ovšem nutno připojit překlad do úředního jazyka dožádaného státu nebo do jazyka francouzského či anglického, pokud ovšem smluvní stát nevyužil výhrady čl. 33 Haagské úmluvy. Každý překlad musí být ověřen, postačí však ověření tlumočnickem. Takto vyhotovené dožádání zašle justiční orgán ČR poštou přímo příslušnému ústřednímu orgánu smluvního státu. Pokud je naopak justiční orgán ČR dožádaným soudem, vyřízené dožádání obdrží dožadující justiční orgán z ciziny prostřednictvím Ministerstva spravedlnosti nebo Ministerstva zahraničních věcí. Takové vyřízení dožádání sepíše dožádaný justiční orgán ČR pouze v českém jazyce ve dvou vyhotoveních.¹³⁸

Dožadovaný justiční orgán provádí dožádání procesním postupem podle práva

¹³⁷ čl. 3 vyhlášky ministra zahraničních věcí č. 129/1976 Sb., o Úmluvě o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských a obchodních: „Dožádání obsahuje tyto údaje: a) označení dožadujícího orgánu a pokud možno též dožádaného orgánu, b) označení a adresu účastníků, popř. jejich zástupců, c) povahu řízení, v němž se o provedení důkazu žádá s uvedením všech potřebných skutečností, d) požadovaný důkaz nebo jiné soudní úkony, které mají být provedeny.

V odůvodněných případech bude dožádání obsahovat mimo jiné: e) jména a adresy osob, které mají být vyslechnuty, f) otázky, které mají být položeny vyslychaným osobám, nebo skutečnosti, o nichž mají být vyslechnuty, h) žádost, aby důkaz byl proveden pod přísahou nebo věrohodným ověřením, jakož i zvláštní formu, které má být použito, i) zvláštní způsob nebo řízení, jejichž použití se požaduje podle článku 9.

Dožádání může obsahovat též informace potřebné pro použití článku 11.

Ověření ani podobné formalities nemohou být požadovány.“

¹³⁸ srov. Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 30. dubna 2004, č. j. 56/2004-MO-J, kterou se upravuje postup justičních orgánů ve styku s cizinou ve věcech občanskoprávních a obchodněprávních, § 20, odst. 2, 5

svého státu. Může však postupovat podle zvláštní formy určené dožadujícím orgánem (např. poučení podle OSŘ), dožádaný justiční orgán k tomu ovšem přistoupí, jen pokud tato forma bude slučitelná s jeho právním řádem, neodporuje-li jeho právním zvyklostem a nepůsobí nesnáze v praxi. Požádá-li o to dožadující orgán, bude informován o datu a místě, kde má být řízení uskutečněno, aby se mohli účastníci, popř. i jejich zástupci, kteří mají zájem, řízení zúčastnit.¹³⁹ Dožádání musí být provedeno urychleně.¹⁴⁰ Dožádaný orgán použije donucovacích prostředků v těch případech a v té míře, jak to stanoví právní řád dožádaného státu nebo na žádost účastníka, který na tom má zájem.¹⁴¹

Dožádaný orgán důkaz neprovede, jestliže se osoba, jíž se dožádání týká, dovolává osvobození nebo zákazu tento důkaz podat s odkazem na právní řád dožádaného státu, nebo právní řád státu dožadujícího, je-li to stanoveno v dožádání.¹⁴² Výkon dožádání může být odmítnut, jestliže nepatří do pravomoci dožádaných justičních orgánů nebo kdyby vzhledem k povaze výkonu dožádání byla dotčena svrchovanost nebo bezpečnost dožádaného státu. Výkon však nemůže být odmítnut jen proto, že vnitrostátní právo dožádaného státu stanoví pro daný případ výlučnou pravomoc, nebo proto, že nepřipouští uplatnění nároku žalobou.¹⁴³

Z výkonu dožádání nemůže vzniknout povinnost k náhradě poplatků nebo nákladů, bez ohledu na jejich povahu. Dožádaný stát však může požadovat od dožadujícího státu náhradu odměn placených znalců, tlumočnicků a nákladů vzniklých použitím zvláštní formy vyžádané dožadujícím státem, tj. případy, kdy na žádost dožadujícího orgánu bylo postupováno jinak než podle právního řádu dožádaného orgánu.¹⁴⁴

Průtahy a obtíže s vyřizováním dožádání se řeší prostřednictvím Ministerstva spravedlnosti České republiky.

¹³⁹ srov. vyhláška ministra zahraničních věcí č. 129/1976 Sb., o Úmluvě o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských a obchodních, čl. 7

¹⁴⁰ srov. vyhláška ministra zahraničních věcí č. 129/1976 Sb., o Úmluvě o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských a obchodních, čl. 9

¹⁴¹ srov. vyhláška ministra zahraničních věcí č. 129/1976 Sb., o Úmluvě o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských a obchodních, čl. 10

¹⁴² srov. vyhláška ministra zahraničních věcí č. 129/1976 Sb., o Úmluvě o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských a obchodních, čl. 11

¹⁴³ srov. vyhláška ministra zahraničních věcí č. 129/1976 Sb., o Úmluvě o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských a obchodních, čl. 12

¹⁴⁴ srov. vyhláška ministra zahraničních věcí č. 129/1976 Sb., o Úmluvě o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských a obchodních, čl. 14

3.1.2 Provádění dokazování prostřednictvím diplomatických zástupců, konzulárních úředníků a komisionářů

Zastupitelské úřady České republiky v zahraničí mohou výjimečně vyřizovat dožádání justičních orgánů České republiky o provedení důkazů a dalších procesních úkonů v případě, kdy vyřízení dožádání soudem příslušného státu by bylo příliš nákladné nebo složité.¹⁴⁵ Jde o druhý způsob spolupráce smluvních států při provádění dokazování v občanských a obchodních věcech, který Haagská úmluva upravuje. Haagská úmluva rozlišuje, zda jde o provedení úkonu, který se týká vlastního občana (rozuměj občana státu, který diplomatický zástupce nebo konzulární úředník zastupuje), nebo o občana státu, kde diplomatický zástupce nebo konzulární úředník vykonává svou funkci, anebo o občana třetího státu.

Diplomatický zástupce nebo konzulární úředník jednoho smluvního státu může provádět na území jiného smluvního státu a zároveň v obvodu, kde vykonává své funkce, důkazy bez použití donucení, a to k účelům soudního řízení státu, který zastupuje a pokud jde o příslušníky státu, který zastupuje. Každý smluvní stát má však možnost prohlásit, že důkaz výše popsaným způsobem nebude proveden bez přivolení příslušného orgánu.¹⁴⁶ Ve vztahu k českým občanům může zastupitelský úřad ČR vyřídit dožádání např. v Dánském království, Norském království a ve Spojených státech amerických, musí si však vyžádat k vyřizování dožádání souhlas příslušného státu.¹⁴⁷

Pokud jde o příslušníky státu, kde diplomatický zástupce nebo konzulární úředník vykonává své funkce, nebo dokonce o příslušníky státu třetího, může být výše popsaný způsob provedení důkazu použit, jestliže příslušný orgán státu, kde vykonává své funkce, k tomu dal povolení (obecné nebo pro každý případ zvlášť) a zároveň diplomatický zástupce nebo konzulární úředník dbá podmínek stanovených v takovém povolení. Každý smluvní stát má možnost prohlásit, že i v takovémto případě mohou

¹⁴⁵ srov. Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 30. dubna 2004, č. j. 56/2004-MO-J, kterou se upravuje postup justičních orgánů ve styku s cizinou ve věcech občanskoprávních a obchodněprávních, § 24, odst. 1

¹⁴⁶ srov. vyhláška ministra zahraničních věcí č. 129/1976 Sb., o Úmluvě o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských a obchodních, čl. 15

¹⁴⁷ srov. Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 30. dubna 2004, č. j. 56/2004-MO-J, kterou se upravuje postup justičních orgánů ve styku s cizinou ve věcech občanskoprávních a obchodněprávních, § 24, odst. 3 písm. a)

být důkazy prováděny bez předchozího povolení.¹⁴⁸ Pokud se tedy dožádání týká občana cizího státu, v němž zastupitelský úřad ČR vykonává svou funkci, nebo občana třetího státu, může být dožádání vyřízeno bez souhlasu příslušného státu ve Spojených státech amerických. Pokud však jde o Dánské království, vyžaduje se souhlas.¹⁴⁹

Stejně jako diplomatický zástupce nebo konzulární úředník může i každý, kdo je k tomu řádně zmocněn, provádět bez použití donucovacích prostředků na území některého smluvního státu důkazy ve věcech týkajících se řízení vedeného před soudem jiného smluvního státu, jestliže dá příslušný orgán státu, kde se úkon provádí, svolení (obecné nebo pro každý případ zvlášť) a zároveň budou dodrženy podmínky tohoto svolení. Každý stát může prohlásit, že uvedené důkazy mohou být zmíněným způsobem provedeny bez jeho souhlasu.¹⁵⁰

Jelikož provádění důkazů bez možnosti donucení nemusí být dostatečně efektivní, Haagská úmluva zakotvuje v čl. 18 možnost prohlášení každého smluvního státu, že diplomatický zástupce, konzulární úředník nebo komisionář (dále jen „diplomatický zástupce“) se může obrátit na příslušný orgán určený státem, kde se úkon provádí se žádostí o poskytnutí potřebné pomoci při provádění důkazů s použitím donucení. Pokud příslušný orgán žádosti vyhoví, použije takové donucovací prostředky, které jsou stanovené a přiměřené před vlastními orgány.

Podle čl. 20 Haagské úmluvy mohou být zúčastněné osoby při provádění důkazů právně zastoupeny. Diplomatický zástupce, může provádět všechny důkazy, které nejsou neslučitelné s právem státu, kde se úkon provádí. Dokazování může být provedeno způsobem stanoveným právem, kterého se použije u soudu, u něhož se vede řízení, jestliže tento způsob není zakázán právním řádem státu, kde se úkon provádí.¹⁵¹

Každý smluvní stát může na základě vnitrostátní úpravy nebo praxe provádět úkony, týkající se Haagské úmluvy podle méně omezujících podmínek, nebo těmito předpisy či praxí dovolit i jiné způsoby provádění důkazů, než stanoví Haagská

¹⁴⁸ srov. vyhláška ministra zahraničních věcí č. 129/1976 Sb., o Úmluvě o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských a obchodních, Čl. 16

¹⁴⁹ srov. Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 30. dubna 2004, č. j. 56/2004-MO-J, kterou se upravuje postup justičních orgánů ve styku s cizinou ve věcech občanskoprávních a obchodněprávních, § 24, odst. 3 písm. b)

¹⁵⁰ srov. vyhláška ministra zahraničních věcí č. 129/1976 Sb., o Úmluvě o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských a obchodních, Čl. 17

¹⁵¹ srov. vyhláška ministra zahraničních věcí č. 129/1976 Sb., o Úmluvě o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských a obchodních, Čl. 20

úmluva.¹⁵² Podle čl. 33 Haagské úmluvy může každý stát při podpisu, ratifikaci nebo přístupu vyloučit zcela nebo zčásti použití čl. 4, který se týká povinnosti přijmout dožádání vyhotovené ve francouzském nebo anglickém jazyce anebo je-li připojen překlad alespoň do jednoho z těchto jazyků, jakož i použití druhé kapitoly, která upravuje provádění dokazování prostřednictvím diplomatických zástupců, konzulárních úředníků a komisionářů. Žádná jiná výhrada není připuštěna.

3.2 Zajišťování a provádění důkazů v rámci členským států EU, s výjimkou Dánska

Problematika dokazování v jiném členském státě než v tom, kde je nebo může být zahájeno soudní řízení, nebyla upravena před rokem 2001 žádným závazným právním aktem, který by byl platný ve všech členských státech. Haagská úmluva platila pouze mezi 11 členskými státy. Proto Evropská Rada na svém zasedání v Tampere ve dnech 15. a 16. října 1999 připomněla potřebu přijetí takového předpisu. Dne 28. května 2001 přijala Rada Evropské unie nařízení (ES) č. 1206/2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech (dále jen „nařízení“), které je použitelné v celé Evropské unii (dále jen „EU“) s výjimkou Dánska od 1. ledna 2004.¹⁵³ České soudy postupují při provádění dokazování v členských státech EU podle nařízení o dokazování od 1. 5. 2004. Čl. 21 odst. 1 nařízení uvádí: „Toto nařízení má, pokud jde o jeho oblast působnosti, přednost před ostatními ustanoveními obsaženými v dvoustranných nebo mnohostranných dohodách nebo ujednáních uzavřených mezi členskými státy, a zejména před Haagskou úmluvou ze dne 1. března 1954 o civilním řízení a Haagskou úmluvou ze dne 18. března 1970 o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských nebo obchodních ve vztazích mezi členskými státy, které jsou jejich stranami.“

Nařízení si klade za cíl, aby se předávání a zpracování žádostí o dokazování uskutečňovalo přímo a co nejrychleji, což vyžaduje použití všech vhodných prostředků. K možnosti odmítnutí vyřízení žádosti by mělo docházet jen v omezených a výjimečných situacích. K usnadnění dokazování se v nařízení stanoví možnost, aby soud kteréhokoliv členského státu v souladu s právem svého členského státu mohl

¹⁵² srov. vyhláška ministra zahraničních věcí č. 129/1976 Sb., o Úmluvě o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských a obchodních, Čl. 27

¹⁵³ srov. Nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech

dokazovat přímo v jiném členském státě, pokud to tento stát povolí.¹⁵⁴

Nařízení se vztahuje na občanské nebo obchodní věci, pokud soud členského státu v souladu s právními předpisy tohoto státu žádá příslušný soud jiného členského státu o provedení dokazování, nebo aby směl provést dokazování přímo v jiném členském státě. Žádost nesmí být podána za účelem dokazování, které není určeno pro zahájené nebo zamýšlené soudní řízení.¹⁵⁵ Musí se tedy jednat o důkaz v soudním řízení, pouze soud může požádat o provedení důkazu. Pojem soud by měl zahrnovat všechny orgány v členských státech s příslušností ve věcech, které spadají do oblasti působnosti nařízení o dokazování (netýká se však rozhodčích soudů). Dále musí jít o dokazování v občanských a obchodních věcech, což je autonomní pojem v právu Společenství, celkem široce pojímaný, zahrnuje např. soudní spory vycházející z občanského, obchodního, spotřebitelského, pracovního a dokonce i soutěžního práva, pokud jde o soukromá řízení.¹⁵⁶ V neposlední řadě půjde o spolupráci různých členských států – musí tedy vyjadřovat mezinárodní prvek.

Nařízení vymezuje dožadující soud, jako soud, u kterého bylo řízení zahájeno nebo se jeho zahájení zamýšlí, v České republice se pro účely nařízení považují za dožadující soudy všech stupňů, Nejvyšší soud a Nejvyšší správní soud.¹⁵⁷

Dožádaný soud je soud jiného členského státu příslušný k provádění důkazů.¹⁵⁸ Členské státy jsou povinny podle čl. 22 nařízení sdělit Komisi seznam soudů příslušných k dokazování s uvedením místní a popřípadě zvláštní věcné příslušnosti a další informace. Tyto jsou pak zpracovány v manuálech jednotlivých členských zemí k nařízení (dále jen „manuál“), které jsou přístupné na internetové stránce Evropského soudního atlasu ve věcech občanských.¹⁵⁹ Co se týká České republiky, dožádanými

¹⁵⁴ srov. Nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech

¹⁵⁵ srov. Nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech, čl. 1, odst. 1, 2

¹⁵⁶ ÚTVARÝ EVROPSKÉ KOMISE. *Praktický průvodce pro používání nařízení o dokazování* [online]. [cit.2009-04-01]. Dostupné z : <ec.europa.eu/civiljustice/evidence/evidence_ec_guide_cs.pdf>

¹⁵⁷ srov. Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 30. dubna 2004, č. j. 56/2004-MO-J, kterou se upravuje postup justičních orgánů ve styku s cizinou ve věcech občanskoprávních a obchodněprávních, § 33, odst. 3

¹⁵⁸ srov. Nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech, čl. 2, odst. 1

¹⁵⁹ EVROPSKÁ KOMISE. *Evropský soudní atlas: Manuál podle zemí* [online]. [cit.2009-04-01].

Dostupné z:

<http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/te_documents_cs.htm?countrySession=16&>

soudy mohou být jak soudy okresní, tak soudy krajské.¹⁶⁰

Dále nařízení vymezuje ústřední orgán, který je pověřen předáváním informací soudům, hledáním řešení veškerých obtíží, které mohou vzniknout v souvislosti se žádostmi. Ve výjimečných případech předává žádosti příslušnému soudu na žádost dožadujícího soudu.¹⁶¹ Tento orgán je také uveden v manuálu k nařízení. V České republice plní úlohu ústředního orgánu Ministerstvo spravedlnosti.

Jako poslední orgán vymezuje nařízení v čl. 3 příslušný orgán, který přijímá rozhodnutí o žádostech o provedení přímého dokazování. Za příslušný orgán může být určen ústřední orgán, jak je tomu v České republice, kde je i příslušným orgánem Ministerstvo spravedlnosti. I tento orgán se uvádí v manuálu k nařízení.

Žádosti a sdělení podle nařízení se vypracovávají v úředním jazyce členského státu dožádaného soudu, nebo v jiném jazyce, který dožádaný stát určí za jazyk, který může přijmout. Každý členský stát určí jiný úřední jazyk Evropského společenství než vlastní, který také může být použit pro vyplňování formulářů.¹⁶² V České republice se tak formuláře přijímají v jazyce českém, slovenském, anglickém a německém,¹⁶³ rovněž tato informace je obsažena v manuálu k nařízení. Dokumenty, které musí být k řádnému provedení důkazu přiloženy k žádosti, se doplní o překlad do jazyka formuláře.

Nařízení stanoví dvě metody dokazování – dokazování dožádaným soudem na základě žádosti předané přímo dožadujícím soudem a přímé dokazování dožadujícím soudem.

3.2.1 Dokazování dožádaným soudem na základě žádosti předané přímo dožadujícím soudem

Jak bylo výše popsáno, princip této metody spočívá v tom, že soud jednoho členského státu požádá soud jiného členského státu o provedení důkazu, který potřebuje v soudním řízení (již zahájeném nebo jehož zahájení je plánováno).

¹⁶⁰ EVROPSKÁ KOMISE. *Evropský soudní atlas: Manuál Česko* [online]. [cit.2009-04-01]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/pdf/manual_tev_cze.pdf>

¹⁶¹ srov. Nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech, čl. 3

¹⁶² srov. Nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech, čl. 5

¹⁶³ srov. Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 30. dubna 2004, č. j. 56/2004-MO-J, kterou se upravuje postup justičních orgánů ve styku s cizinou ve věcech občanskoprávních a obchodněprávních, § 34, odst. 3

Za účelem zajištění co nejvyšší srozumitelnosti a právní určitosti musí být žádosti, sdělení, potvrzení a jiný styk mezi příslušnými soudy prováděn pomocí formulářů, které jsou přílohou nařízení. Těchto formulářů je deset, pro výše zmíněnou metodu dokazování přichází v úvahu použití osmi z nich: A – Žádost o provedení důkazu; B – Potvrzení o přijetí žádosti o provedení důkazu; C – Žádost o doplnění náležitostí pro provedení důkazu; D – Potvrzení o přijetí záruky nebo zálohy; E – Sdělení žádosti o zvláštní postupy a/nebo o použití komunikačních technologií; F – Sdělení dne, hodiny a místa dokazování a podmínky účasti; G – Oznámení prodlení; H – Informace o vyřízení žádosti.

Žádost se podává na formuláři A (viz Příloha č. 3) a obsahuje údaje stanovené v čl. 4 nařízení,¹⁶⁴ popíše se zde kromě jiného důkaz a způsob jeho provedení, pokud jde o výslech osoby, stanoví se otázky, na které má vyslychaná osoba odpovídat, pokud jí je třeba poučit, připojí se text zákonných ustanovení a v žádosti se na něj odkáže, popř. se odkáže na právo odepřít výpověď podle právních předpisů členského státu dožadujícího soudu. Žádost ani listiny k ní přiložené nepodléhají ověřování nebo jiným obdobným formálním náležitostem.¹⁶⁵ Podle čl. 6 nařízení se žádosti a nařízení předávají nejrychlejšími možnými prostředky, které dožádaný členský stát připouští. Sdělení členských států o tom, jakými prostředky přijímají žádosti, jsou k dispozici na internetových stránkách Evropského soudního atlasu. Technickými prostředky pro příjem žádostí v České republice jsou pošta, fax, elektronická pošta.¹⁶⁶ Předání lze uskutečnit jakýmikoliv vhodnými prostředky, pokud přijatý dokument přesně odráží obsah zasílané listiny a pokud jsou všechny údaje čitelné.

¹⁶⁴ čl. 4 odst. 1 Nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech: „Žádosti se podávají na formuláři A, popřípadě formuláři I uvedených v příloze. Obsahují tyto údaje: a) dožadující, popřípadě dožádaný soud, b) jména a adresy stran a popřípadě jejich zástupců, c) povahu a předmět případu a krátké shrnutí skutečností, d) popis dokazování, jež má být provedeno, e) pokud je žádáno o výslech osoby: jméno(a) a adresa(y) osoby (osob), která(é) má (mají) být vyslechnuta(y), otázky, jež mají být položeny vyslychané osobě (osobám), nebo skutečnosti, ohledně kterých má (mají) být vyslechnuta (vyslechnuty), popřípadě odkaz na právo odepřít výpověď podle právních předpisů členského státu dožadujícího soudu, jakékoliv požadavky, aby byl výslech proveden pod přísahou nebo místopřísežným prohlášením nahrazujícím přísahu, a jakákoliv zvláštní forma, která má být použita, popřípadě jakékoliv další údaje, které dožadující soud považuje za nezbytné; f) pokud se žádá o jinou formu dokazování, listiny nebo jiné předměty, které mají být ohledány, g) popřípadě žádost podle čl. 10 odst. 3 a 4 a článků 11 a 12 a údaje nezbytné pro její použití.“

¹⁶⁵ Srov. Nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech, čl. 4, odst. 2

¹⁶⁶ EVROPSKÁ KOMISE. *Evropský soudní atlas: Sdělení členských států* [online]. [cit.2009-04-01]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/te_otherinfo_cz_cs.htm>

Dožádaný soud zašle do 7 dnů od přijetí žádosti dožadujícímu soudu potvrzení o přijetí na formuláři B uvedeném v příloze nařízení, není-li příslušný k vyřízení žádosti, postoupí ji příslušnému soudu k vyřízení a uvědomí o tom dožadující soud.¹⁶⁷ Je-li žádost neúplná a nelze-li ji z toho důvodu vyřídit, uvědomí dožádaný soud do 30 dnů od přijetí žádosti dožadující soud a požádá jej o doplnění žádosti, použije k tomu formulář C uvedený v příloze nařízení. Druhým důvodem, proč nelze žádost pro neúplnost vyřídit, je podle čl. 18 odst. 3 nařízení požadování záruky nebo zálohy na provedení znaleckého posudku, v ostatních případech nesmí být záruka nebo záloha podmínkou vyřízení žádosti. O složení zálohy dožádaný soud požádá dožadující soud formulářem C uvedeným v příloze nařízení, a to do 30 dnů od přijetí žádosti. Dožádaný soud nejpozději do 10 dnů od přijetí zálohy nebo záruky toto přijetí potvrdí na formuláři D uvedeném v příloze nařízení.

Dožádaný soud vyřídí žádost bez prodlení a nejpozději do 90 dnů od přijetí žádosti nebo od doplnění žádosti po výzvě dožádaného soudu pomocí formuláře C uvedeného v příloze nařízení, nebo od složení záruky či zálohy. Dožádaný soud vyřídí žádost v souladu s právními předpisy svého členského státu, pokud dožadující stát ve formuláři A uvedeném v příloze nařízení, nepožádal o vyřízení žádosti zvláštním postupem podle jeho právních předpisů. Dožádaný soud tento požadavek splní, pokud není neslučitelný s právem jeho členského státu nebo pokud tomu nebrání závažné praktické překážky. Za stejných podmínek dožádaný soud splní i žádost dožadujícího soudu o použití komunikační technologie při dokazování, zejména videokonference a telefonní konference. Pokud dožádaný soud výše zmíněným požadavkům nevyhoví, uvědomí dožadující soud na formuláři E uvedeném v příloze nařízení.¹⁶⁸

Podle čl. 10 a 11 nařízení je možné provádění důkazů za přítomnosti a účasti stran nebo jejich zástupců nebo zástupců dožadujícího soudu, jestliže to povolují právní předpisy dožádaného členského státu. Dožadující soud označí výše citované osoby ve své žádosti (formulář A viz Příloha č. 3). Dožádaný soud uvědomí na formuláři F uvedeném v příloze nařízení, dožadující soud o čase a místě dokazování, popř. o

¹⁶⁷ srov. Nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech, čl. 7

¹⁶⁸ srov. Nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech, čl. 10

podmínkách účasti zmíněných osob.¹⁶⁹ „Zástupcem“ se rozumějí soudní úředníci určené dožadujícím soudem podle práva jeho členského státu nebo jiná osoba, např. znalec, určená dožadujícím soudem.¹⁷⁰ Je-li to nezbytné, použije dožádaný soud při vyřizování žádosti o provedení důkazů donucovací opatření, která připouští vnitrostátní právní předpisy jeho státu.¹⁷¹

Podle čl. 14 nařízení nebude žádosti o výslech osoby vyhověno, pokud se odvolává na své právo výpověď odeprít nebo na zákaz výpovědi podle práva členského státu dožádaného soudu, nebo podle práva členského státu dožadujícího soudu, pokud je takové právo uvedeno v žádosti na formuláři A uvedeném v příloze nařízení (viz Příloha č. 3). Kromě těchto důvodů, může být vyhovění žádosti odmítnuto, pouze tehdy, pokud žádost nespadá do působnosti nařízení, k vyřízení žádosti podle právních předpisů členského státu dožádaného soudu nejsou příslušné orgány moci soudní, nebo dožadující soud nevyhoví žádosti o doplnění žádosti do 30 dnů, kdy byl o to požádán, a nakonec pokud záruka nebo záloha, o kterou bylo požádáno, není složena do 60 dnů ode dne, kdy o ní bylo požádáno. Vyhovění žádosti ovšem nesmí být dožádaným soudem odmítnuto, výhradně z důvodu, že podle práva jeho členského státu má soud tohoto členského státu výhradní věcnou příslušnost, pokud jde o předmět sporu, nebo o to, že právo daného členského státu nepřipouští v této věci žalobu. Pokud dojde k odmítnutí žádosti z jednoho z důvodů uvedených v čl. 14 odst. 2, dožádaný soud o tom na formuláři H uvedeném v příloze nařízení uvědomí dožadující soud do 60 dnů ode dne přijetí žádosti.

Pokud žádost nelze vyřídit do 90 dnů od přijetí, uvědomí o tom na formuláři G uvedeném v příloze nařízení dožadující soud s uvedením důvodů prodlení a odhadovanou dobou potřebnou k vyřízení žádosti.¹⁷² Vyřízení žádosti potvrdí dožádaný soud dožadujícímu soudu na formuláři H uvedeném v příloze nařízení a připojí k němu listiny, kterými dožadující soud žádal o vyřízení žádosti, popř. vrátí doklady, které

¹⁶⁹ srov. Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 30. dubna 2004, č. j. 56/2004-MO-J, kterou se upravuje postup justičních orgánů ve styku s cizinou ve věcech občanskoprávních a obchodněprávních, § 33, odst. 8

¹⁷⁰ ÚTVARY EVROPSKÉ KOMISE. *Praktický průvodce pro používání nařízení o dokazování* [online]. [cit.2009-04-01]. Dostupné z : <ec.europa.eu/civiljustice/evidence/evidence_ec_guide_cs.pdf>

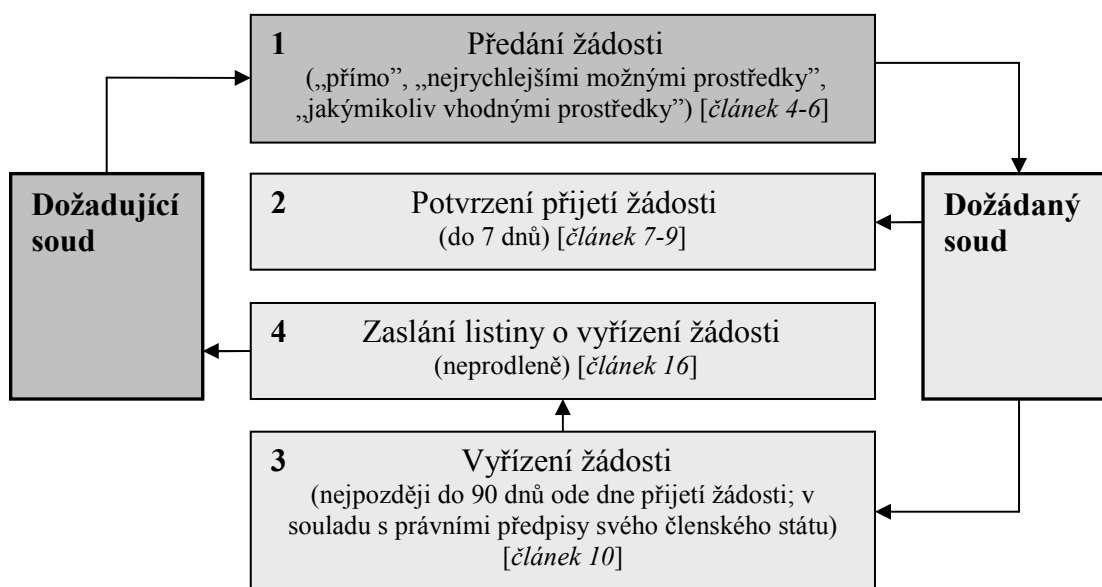
¹⁷¹ srov. Nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech, čl. 13

¹⁷² srov. Nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech, čl. 15

obdržel od dožadujícího soudu.¹⁷³

Za vyřízení žádosti nelze požadovat náhradu poplatků a nákladů. Existuje však výjimka týkající se odměn znalců a tlumočnicků a nákladů na použití zvláštní formy důkazu či použití komunikačních technologií podle čl. 10 odst. 3 a 4 nařízení, takové náklady pak musí dožadující soud bez prodlení uhradit. Povinnost stran uhradit tyto poplatky nebo náklady se řídí právem členského státu dožadujícího soudu.¹⁷⁴

Schematické znázornění této metody dokazování je uvedeno na obr. 1.

Obr. 1. Dokazování dožádaným soudem na základě žádosti předané přímo dožadujícím soudem¹⁷⁵

3.2.2 Přímé dokazování dožadujícím soudem

Tato metoda umožňuje soudu jednoho členského státu provést dokazování přímo v jiném členském státě, je upravena v čl. 17 nařízení. Pro účely tohoto postupu se využívají dva z deseti formulářů uvedených v příloze nařízení: I – Žádost o přímé dokazování; J – Sdělení ústředního orgánu/příslušného orgánu.

Pokud si tedy dožadující soud přeje provést dokazování přímo v jiném členském státě, podá na formuláři I (viz Příloha č. 4) žádost ústřednímu orgánu nebo příslušnému

¹⁷³ srov. Nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech, čl. 16

¹⁷⁴ srov. Nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech, čl. 18

¹⁷⁵ ÚTVARY EVROPSKÉ KOMISE. *Praktický průvodce pro používání nařízení o dokazování* [online]. [cit.2009-04-01]. Dostupné z : <ec.europa.eu/civiljustice/evidence/evidence_ec_guide_cs.pdf>

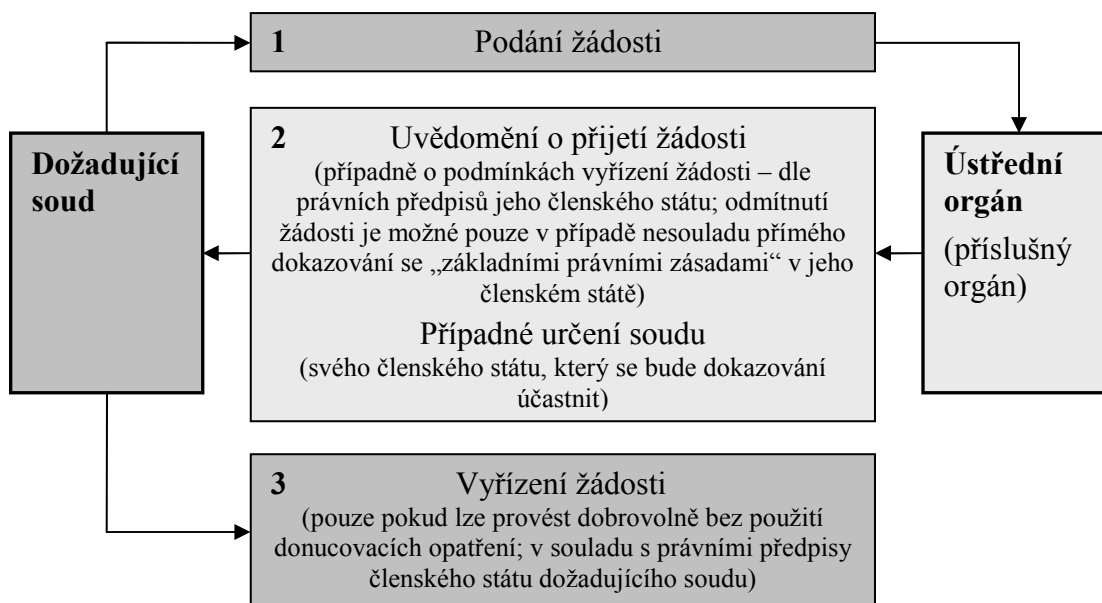
orgánu daného státu. O přijetí žádosti o přímé dokazování v České republice rozhoduje Ministerstvo spravedlnosti.¹⁷⁶ Do 30 dnů odpoví tento orgán na formuláři J uvedeném v příloze nařízení, zda byla žádost schválena, popř. za jakých podmínek má být podle práva státu dožádaného soudu takové dokazování uskutečněno nebo zda byla zamítnuta a z jakých důvodů. Ústřední nebo příslušný orgán může zejména uložit soudu svého členského státu, aby se zúčastnil dokazování, aby bylo zajištěno správné použití čl. 17 nařízení a podmínek, které byly stanoveny dožádaným soudem na formuláři J uvedeném v příloze nařízení. Ústřední nebo příslušný orgán také podporuje použití komunikačních technologií, např. videokonference nebo telefonní konference.

Dožadující soud vyřídí žádost v souladu s právem svého členského státu, aniž jsou dotčeny podmínky stanovené právem dožádaného státu podle čl. 17 odst. 4 nařízení. Přímé dokazování lze provést výhradně bez použití donucovacích prostředků. V případě výsledku musí být vyslychající osobě dožadujícím soudem oznámeno, že se výsledkem uskutečňuje na základě dobrovolnosti. Dokazování provádí soudní úředník nebo jiná osoba, např. znalec, která je určena v souladu s právem členského státu dožadujícího soudu.

Ústřední nebo příslušný orgán může odmítnout přímé dokazování pouze tehdy, pokud žádost nespadá do působnosti nařízení, žádost neobsahuje veškeré nezbytné údaje podle čl. 4 nařízení nebo pokud požadované přímé dokazování odporuje základním právním zásadám jeho členského státu.

Schematické znázornění této metody dokazování je uvedeno na obr. 2.

¹⁷⁶ srov. Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 30. dubna 2004, č. j. 56/2004-MO-J, kterou se upravuje postup justičních orgánů ve styku s cizinou ve věcech občanskoprávních a obchodněprávních, § 33, odst. 13

Obr. 2. Přímé dokazování dožadujícím soudem¹⁷⁷

3.2.3 Zhodnocení uplatňování nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech

Komise vypracovala v souladu s čl. 23 nařízení zprávu Komise Radě, Evropskému Parlamentu a Evropskému Hospodářskému a Sociálnímu Výboru o uplatňování nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 ze dne 28. května 2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech (dále jen „Zpráva“). Od nabytí účinnosti nařízení Komise konzultovala jeho používání při různých příležitostech v kontextu Evropské soudní sítě v občanských věcech. Díky těmto konzultacím útvary Komise projednaly dne 21. dubna 2005 návrh Praktického průvodce,¹⁷⁸ který poskytuje stranám, soudcům, právníkům a ústředním orgánům pokyny a nařízení více objasňuje. Komise si za účelem vypracování Zprávy vyžádala studii o používání nařízení, jejíž hlavním účelem byla empirická analýza tohoto používání, zejména zda se zlepšila, zjednodušila nebo urychlila spolupráce soudů členských států při dokazování v občanských anebo obchodních věcech.¹⁷⁹

¹⁷⁷ ÚTVARY EVROPSKÉ KOMISE. *Praktický průvodce pro používání nařízení o dokazování* [online]. [cit.2009-04-01]. Dostupné z : <ec.europa.eu/civiljustice/evidence/evidence_ec_guide_cs.pdf>

¹⁷⁸ ÚTVARY EVROPSKÉ KOMISE. *Praktický průvodce pro používání nařízení o dokazování* [online]. [cit.2009-04-01]. Dostupné z : <ec.europa.eu/civiljustice/evidence/evidence_ec_guide_cs.pdf>

¹⁷⁹ COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES. *Report from the Commission to the Council, the European Parliament and the European Economic and Social Committee on the application of the*

Studie ve vztahu k používání nařízení došla k následujícím zjištěním. Čas stanovený v nařízení pro vyřízení žádosti (90 dnů) je ve většině případů dostačující, existuje však značný počet případů, kde byla tato lhůta překročena, doba potřebná pro vyřízení žádosti se značně liší mezi členskými státy.

Co se týká ústředních orgánů, podle studie provádějí své úkoly efektivně, největším problémem se jeví skutečnost, že ač se tak má dít výjimečně, ústřední orgány občas nebo dokonce často postupují žádosti příslušnému soudu. Z toho lze vyvozovat, že nařízení není stále dostatečně známé.

Jednotné formuláře jsou vnímány jako velmi pozitivní a jako hlavní důvod zjednodušení a urychlení dokazování. Problém není spatřován ve formulářích, ale v malé odbornosti právníků, kteří je vyplňují.

Využití komunikačních technologií je ve většině členských státech velmi sporadické, a to i přesto, že v praxi tyto prostředky dokazování v jiných členských státech zjednodušují a urychlují. Nutné vybavení potřebné k využívání těchto technologií je dostupné pouze omezenému počtu soudů. Členské státy by tedy měly usilovat o hojnější využívání komunikačních technologií, zejména videokonferencí.

Ukazuje se, že žádosti i sdělení jsou podávány nejrychlejšími možnými prostředky. Ani přímé předávání žádostí mezi soudy nezpůsobuje problémy, stále ovšem dochází, nejspíše z důvodů neznalosti, k postupování žádostí příslušným soudům pomocí ústředního orgánu, tím je provádění důkazů značně zpožděno.

Přímé dokazování v jiném členském státě dožadujícím soudem, jako jeden z největších rozdílů a pokroků oproti Haagské úmluvě z roku 1970 o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských a obchodních, je využíváno stále velmi málo. Zpráva ovšem stanoví, že v případech, kdy bylo přímé dokazování použito, došlo k zjednodušení a urychlení dokazování.

Čl. 18 nařízení, upravující problematiku nákladů, nezpůsobuje v praxi žádné zvláštní problémy. Studie však upozorňuje, že rozdíly mezi vnitrostátními právními předpisy o náhradách nákladů na znalce, působí negativním dojmem.

Výkladové problémy nařízení nezpůsobuje, jen co se týče pojmů „občanské a obchodní věci“, „důkaz“ a „soud“ není vždy jasné, co je jejich obsahem. Ohledně této

Council Regulation (EC) 1206/2001 of 28 May 2001 on cooperation between the courts of the Members States in the taking of evidence in civil or commercial matters [online]. [cit.2009-04-04]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2007/com2007_0769en01.pdf>

otázky by měla pokračovat debata v rámci Evropské soudní sítě ve věcech občanských.

Odkazy na vnitrostátní právní úpravu obsažené v nařízení, stejně jako slučitelnost s jinými instrumenty, jako je Haagská úmluva z roku 1970 o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských a obchodních, nejsou shledány za problematické.

Komise dospěla k následujícím názorům: a) nařízení dosáhlo v relativně uspokojivé míře svých dvou hlavních cílů, tj. za prvé zjednodušení spolupráce mezi členskými státy, a to hlavně přímým předáváním mezi soudy a jednotnými formuláři, za druhé urychlení dokazování, jelikož většina žádostí je vyřízena rychleji, než se tak dělo před účinností nařízení a je plněna lhůta 90 dní, stanovená v nařízení; b) není tedy nutné nařízení měnit, ovšem jeho fungování by se mělo zdokonalit., přes dostupnost Praktického průvodce k nařízení ve všech členských státech, stále není povědomí právníků o nařízení uspokojivé, proto by se měl mezi těmito Průvodce k nařízení více rozšířit; c) situace se velmi liší podle jednotlivých členských států, v některých není často dodržována lhůta 90 dní k vyřízení žádosti, nebo též účinnost ústředních orgánů a dostupnost komunikačních technologií je velmi rozdílná. V neposlední řadě lze zmínit i stále velmi sporadické využívání možnosti přímého dokazování.¹⁸⁰

Komise tedy na základě výsledků studie podporuje veškeré úsilí, zejména rozšiřování Praktického průvodce, ke zlepšení znalosti a povědomí o nařízení hlavně mezi právníky členských států. Dále se Komise domnívá, že členské státy by měly pro dodržení lhůty 90 dnů k vyřízení žádosti, podniknout veškerá možná opatření. Nakonec upozorňuje, že moderní komunikační technologie, zejména videokonference, hrají důležitou roli ve zjednodušení a urychlení dokazování. Jelikož tyto prostředky nejsou v současné době využívány v jejich možné míře, Komise vybízí členské státy, aby zavedly nutná opatření u svých soudů pro provádění videokonferencí při dokazování.¹⁸¹

¹⁸⁰ COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES. *Report from the Commission to the Council, the European Parliament and the European Economic and Social Committee on the application of the Council Regulation (EC) 1206/2001 of 28 May 2001 on cooperation between the courts of the Member States in the taking of evidence in civil or commercial matters* [online]. [cit.2009-04-04]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2007/com2007_0769en01.pdf>

¹⁸¹181181181 COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES. *Report from the Commission to the Council, the European Parliament and the European Economic and Social Committee on the application of the Council Regulation (EC) 1206/2001 of 28 May 2001 on cooperation between the courts of the Member States in the taking of evidence in civil or commercial matters* [online]. [cit.2009-04-04]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2007/com2007_0769en01.pdf>

Stručně lze shrnout, že v porovnání s Haagskou úmluvou o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských a obchodních ze dne 18. března 1970, nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech přináší hlavní výhody: a) v přesně stanovených lhůtách pro vyřizování žádostí, b) v možnosti užití více jazyků, c) ve zjednodušení a zrychlení procesu dožádání hlavně díky jednotným formulářům, přímé spolupráci mezi soudními orgány a využívání moderních komunikačních technologií, d) v povolení přímého dokazování.

Závěr

Cílem diplomové práce bylo v první řadě podat ucelený přehled o dokazování v civilním procesu a upozornit na některé otázky, ohledně nichž nepanuje všeobecná shoda. Takovým případem je například povaha důkazního prostředku výsledkem účastníka ve sporném řízení, význam shodných skutkových tvrzení stran ve sporném řízení a vůbec otázka důležitosti dokazování v civilním procesu vzhledem k institutům, které ho ve značné míře vylučují. V této souvislosti považuji za nutné zmínit již platný zákon č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (dále jen „velká novela OSŘ“), který nabude účinnosti dne 1. 7. 2009. Velká novela OSŘ se výrazně dotýká, mimo jiné, oblasti dokazování, konkrétně zavádí institut přípravného jednání a zpřísnuje koncentraci řízení, a to takovým způsobem, že od 1. 7. 2009 budou moci účastníci řízení uvádět rozhodné skutečnosti o věci samé a označovat důkazy k jejich prokázání jen do skončení přípravného jednání, příp. ve lhůtě, která účastníkům za tímto účelem bude poskytnuta. Pokud ve věci neproběhlo přípravné jednání, mohou účastníci uvádět rozhodné skutečnosti o věci samé a označovat důkazy k jejich prokázání jen do skončení prvního jednání, i zde je možnost poskytnutí lhůty ke splnění povinnosti tvrzení a důkazní. Je otázkou, zda takto přísně pojatý princip koncentrace řízení zcela neupřednostňuje rychlost soudního řízení nad jeho kvalitou. Za takovéto situace je soud značně omezen v dokazování a zjišťování skutkového stavu. Dříve mohl soud, až na taxativně vymezené druhy řízení, sám nebo na návrh účastníka rozhodnout o lhůtě, do které musely být uvedeny rozhodné skutečnosti a označeny důkazy k jejich prokázání, vždy posuzoval účelnost takového rozhodnutí. Velká novela OSŘ už nedává soudci možnost posoudit, zda je použití zásady koncentrace vhodné. Až praxe ukáže, nakolik se v řízení omezí dokazování a do jaké míry bude zjištěn skutkový stav, na základě kterého budou vydávána rozhodnutí ve věci. Další změny, které velká novela OSŘ zavádí ohledně dokazování, příp. důkazních prostředků jsou pouze reflexí na soudní a již delší dobu teorií poskytovaný výklad.

Dále měla diplomová práce zhodnotit, jakým způsobem dochází k zajišťování a provádění důkazních prostředků ve vztahu k cizím státům. V této části diplomové práce došlo k popisu metod dokazování ve vztahu k jiným než členským státům Evropské unie, včetně Dánska, prováděných na základě Haagské úmluvy o provádění důkazů

v cizině ve věcech občanských a obchodních ze dne 18. března 1970 (dále jen „Haagská úmluva“) a metod dokazování v rámci členských států Evropské unie, s výjimkou Dánska, prováděných na základě nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech (dále jen „nařízení“). Hlavní výhody, které nařízení v porovnání s Haagskou úmluvou přináší, jsou: přesné stanovení lhůt pro vyřizování žádostí; použitelnost více jazyků; zjednodušení a zrychlení procesu dožádání (jednotné formuláře, přímá spolupráce soudů a moderní komunikační technologie); přímého dokazování.

Uplatňování nařízení lze tedy hodnotit velmi uspokojivě, je samozřejmé, že se praxe těžko vyhne všem problémům a stejně tak je neopodstatněné se domnívat, že úroveň používání a dodržování nařízení bude ve všech členských státech stejná. I přes tyto rozdíly a některé problémy došlo v této oblasti od přijetí nařízení k podstatnému zjednodušení a zrychlení dokazování v jiném členském státě. Jak naznačuje zpráva Komise Radě, Evropskému Parlamentu a Evropskému Hospodářskému a Sociálnímu Výboru o uplatňování nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 ze dne 28. května 2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech (dále jen „Zpráva“), k dosažení ještě lepších výsledků není nutné nařízení upravovat, ale stačí ho větší měrou dostat do povědomí právnické veřejnosti v členských státech. K tomuto úkolu by bylo zřejmě nejvhodnější zrealizovat určité specializované semináře ohledně aplikace nařízení pod záštitou Evropského soudního atlasu pro občanské věci a ve spolupráci např. s národními advokátními komorami, by spolu s již přijatým Praktickým průvodcem nařízení, usilovaly o seznámení a objasnění aplikace tohoto nařízení. Bylo by nepochopitelné a velmi neefektivní, kdyby fungující právní předpis, nebyl aplikován z toho důvodu, že není v podvědomí právních zástupců členských států.

Použitá literatura

Odborné publikace:

BUREŠ, J.; DRÁPAL, L.; KRČMÁŘ, Z. a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. Díl I, (§1 až 200 za)*. 7. vydání. Praha: Beck, 2006

CHODĚRA, O., *Občan v soudním řízení*. 1. vydání. Praha: Beck, 2001

MACUR, J. *Dokazování a procesní odpovědnost v občanském soudním řízení*. 1. vydání. Brno: Univerzita J. E. Purkyně, 1984

MACUR, J. *Postmodernismus a zjišťování skutkového stavu v civilním soudním řízení*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2001

SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Civilní proces*. 1. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2006

WINTEROVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Linde, 2006

WINTEROVÁ, A. a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou*. 3. vydání. Praha: Linde, 2007

Periodika:

CILEČEK, F. Malé zamyšlení nad § 126 odst. 4 OSŘ aneb jak vyslýchat úpadce, *Právní rozhledy*, 2007, Roč. 15, č. 5, s. 180 - 183

FRISCHOVÁ, M. Zajištění právní pomoci v přeshraničních sporech v Evropské unii, *Právní rádce*, 2005, Roč. 13, č. 9, s. 20 - 21

MACUR, J. Důkaz výslechem účastníka v civilním soudním řízení. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2001, Roč. 9, č. 4, s. 358 - 366

MACUR, J. Předmět civilního sporu z hlediska současné judikatury Evropského soudního dvora, *Právo a podnikání*, 2002, Roč. 11, č. 11, s. 8 - 11

MACUR, J. K problematice určitosti důkazních návrhů v civilním soudním řízení, *Bulletin advokacie*, 2000, Roč. -, č. 4, s. 19 - 30

MACUR, J. Vysvětlovací povinnost ze strany nezatížené důkazním břemenem v civilním soudním řízení, *Právní rozhledy*, 2000, Roč. 8/5, č. 5, s. 200 - 205

MACUR, J. Základní otázky zjišťování skutkového stavu v civilním soudním řízení (2. část), *Právo a podnikání*, 1997, Roč. 6/2, č. 2, s. 12 - 16

MACUR, J. Základní otázky zjišťování skutkového stavu v civilním soudním řízení (1. část), *Právo a podnikání*, 1997, Roč. 5/1, č. 1, s. 14 - 20

MACUR, J. Význam shodných tvrzení procesních stran pro zjištění skutkového stavu v civilním soudním řízení, *Právní rozhledy*, 1997, Roč. 5/2, č. 2, s.49 - 53

SPÁČIL, J. Hodnocení důkazů soukromou listinou, zejm. potvrzením o splnění dluhu (kvittance). *Ad Notam*, 2000, Roč. 6, č. 5, s. 93 - 98

SVOBODA, K. Jak donutit soud, aby opravdu dokazoval, *Právní rádce*, 2007, Roč. 15, č. 8, s. 19 - 21

SVOBODA, K. Kdo co prokazuje, *Právní rádce*, 2008, Roč. 16, č. 4, s. 11 - 13

ZOULÍK, F. Vliv evropského práva na naše civilní soudnictví, *Bulletin advokacie*, 2006, Roč. -, č. 7 – 8, s. 17 - 21

Internetové zdroje:

COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES. *Report from the Commission to the Council, the European Parliament and the European Economic and Social Committee on the application of the Council Regulation (EC) 1206/2001 of 28 May 2001 on cooperation between the courts of the Members States in the taking of evidence in civil or commercial matters* [online]. [cit.2009-04-04]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2007/com2007_0769en01.pdf>

EVROPSKÁ KOMISE. *Evropský soudní atlas: Manuál Česko* [online]. [cit.2009-04-01]. Dostupné

z: <http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/pdf/manual_tev_cze.pdf>

EVROPSKÁ KOMISE. *Evropský soudní atlas: Manuál podle zemí* [online]. [cit.2009-04-01]. Dostupné

z: <http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/te_documents_cs.htm?countrySession=16>

EVROPSKÁ KOMISE. *Evropský soudní atlas: Sdělení členských států* [online]. [cit.2009-04-01]. Dostupné z:

<http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/te_otherinfo_cz_cs.htm>

ÚTVARY EVROPSKÉ KOMISE. *Praktický průvodce pro používání nařízení o dokazování* [online]. [cit.2009-04-01]. Dostupné z :

<ec.europa.eu/civiljustice/evidence/evidence_ec_guide_cs.pdf>

Seznam příloh

1. Seznam ústředních orgánů podle čl. 2 odst. 1 (čl. 24) Úmluvy o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských a obchodních (vyhl. č. 129/1976 Sb.)
2. Osnova dožádání o poskytnutí mezinárodní právní pomoci podle Úmluvy o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských a obchodních
3. Formulář A: Žádost o provedení důkazu
4. Formulář I: Žádost o přímé dokazování

Příloha č. 1

Seznam ústředních orgánů podle čl. 2 odst. 1 (čl. 24) Úmluvy o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských a obchodních (vyhl. č. 129/1976 Sb.)

U členských států Úmluvy je uveden název ústředního orgánu a jeho adresa. Dále je uveden jazyk, do něhož se provádí překlad dožádání o provedení důkazu nebo jiného soudního úkonu. V pochybnostech použijte anglického jazyka.

- 1) **Argentinská republika**
Ministerio de relaciones exteriores y culto
Reconquista 1088
Buenos Aires
jazyk: španělština
- 2) **Australský svaz**
Attorney General's
Department Central Office
Robert Garran Offices
National Circuit
Barton ACT 2600
jazyk: angličtina
- 3) **Barbados**
The Registrar of the Supreme Court of Barbados
Law courts, Bridgetown
Barbados
jazyk: angličtina
- 4) **Česká republika**
Ministerstvo spravedlnosti ČR
Vyšehradská 16
128 10 Praha 2
jazyk: čeština
- 5) **Čína**
Department of International Judicial Assistance
Ministry of Justice of the People's Republic of China
10, Chaoyangmen Nandajie, Chaoyang District
Beijing 100020
jazyk: čínština
- 6) **Dánské království**
Justitsministeriet
Slotsholmagade 10
1216 Kobenhavn K.
Denmark
jazyk: dánština, norština, švédština, angličtina
- 7) **JAR (South Africa)**
Director General of the Department of Justice
jazyk: angličtina
- 8) **Stát Izrael**
Directorate of Courts
Legal Assistance to Foreign
Countries
22, Knafei Neshirim St.
Jerusalem 954 64
Israel

- jazyk: ivrit, angličtina, francouzština
- 9) **Spojené státy mexické**
Secretaria de relaciones exteriores
Dirección General de Asuntos Jurídicos
Ricardo Flores Magón No 1
jazyk: španělština
 - 10) **Monacké knížectví**
La Direction des Services judiciaires
MC 98025 Monaco Cedex
jazyk: francouzština
 - 11) **Norské království**
The Royal Ministry of Justice and Police
P.O.Box 8005
Oslo 1
Norway
jazyk: norština, dánština, švédština
 - 12) **Singapurská republika**
The Registrar of the Supreme Court
Singapore
jazyk: angličtina
 - 13) **Spojené státy americké**
Department of Justice
Office of International Judicial Assistance
Washington D.C. 20530
USA
jazyk: angličtina (pro Portorico též španělština)
 - 14) **Švýcarská konfederace**
Département Fédéral de Justice et Police a Berne
Confédération Suisse
jazyk: podle kantonů němčina, francouzština, italština
 - 15) **Venezuelská republika**
El Ministerio de Relaciones Exteriores
Caracas
jazyk: španělština

Poznámka:

Adresy ústředních orgánů dalších smluvních stran (států) této úmluvy je možné nalézt na Internetu - adresa: <http://www.hech.net>. Úmluva má číslo 20 v seznamu haagských úmluv a u každého státu (smluvní strany Úmluvy) jsou uvedeny jeho případné výhrady a prohlášení k Úmluvě, u Kanady a USA výše poplatku vybíraného za doručení.

V tomto seznamu ústředních orgánů Úmluvy nejsou uvedeny ústřední orgány jednotlivých členských států EU, protože ve vzájemném styku mezi sebou tuto úmluvu nepoužívají. Přednost před touto úmluvou má nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 ze dne 28. 5. 2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech.

Příloha č. 2

Osnova dožádání o poskytnutí mezinárodní právní pomoci podle Úmluvy o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských a obchodních

- I. (Rubriky, které musí být obsaženy v každém dožádání)
1. Sender
Odesílatel (identity and address)
(označení a adresa)
 2. Central authority of the Requested State
Ústřední orgán dožádaného státu (identity and address)
(označení a adresa)
 3. Person to whom the executed request is to be returned
Osoba (orgán), které má být vráceno dožádání po vyhovění (identity and address)
(označení a adresa)
- II. (Rubriky, které musí být obsaženy v každém dožádání)
4. (In conformity with article 3 of the Convention, the undersigned applicant has the honour to submit the following request)
(V souladu s článkem 3 Úmluvy má podepsaný žadatel čest předložit následující dožádání)
 5. a) Requesting judicial authority
(article 3, a) (identity and address)
Dožadující soudní orgán (označení a adresa)
(článek 3)
 - b) To the competent authority of
(article 3, a) (the requested State)
Příslušnému orgánu (dožádaného státu)
(článek 3, a)
 6. Names and addresses of the parties and their representatives
(article 3, b)
Jméno a adresy účastníků a jejich zástupci
(článek 3, b)
 - a) Plaintiff:
Žalobce:
 - b) Defendant:
Žalovaný:
 - c) Other parties:
Ostatní účastníci:
 7. Nature and purpose of the proceedings and summary of the facts
(article 3, c):
Povaha a účel řízení a souhrn rozhodných skutečností
(článek 3, c):
 8. Evidence to be obtained or other judicial act to be performed
(article 3, d):
Požadovaný důkaz nebo jiný soudní úkon, který má být proveden
(článek 3, d):
- III. (Rubriky budou uvedeny podle povahy dožádání):
9. Identity and address of any person to be examined
(article 3, e)
Jméno (označení) osoby, která má být vyslechnuta
(článek 3, e)
 10. Questions to be put to the person to be examined or statement of the subject matter about which they are to be examined
(article 3, f) (or see attached list)
Otázky, které mají být vyslychané osobě položeny nebo prohlášení ve věci, ke které má být slyšena
(článek 3, f) (event. viz připojený seznam)

11. Documents or other property to be inspected
(article 3, g)

(specify whether it is to be produced, copied, etc)

Doklady nebo ostatní věci, které mají být ohledány
(článek 3, g)

(označit, zda mají být předloženy, pořízeny kopie atd.)

12. Any requirement that the evidence be given on oath or affirmation and any special form to be used (article 3, h)

(in the event that the evidence cannot be taken in the manner requested, specify whether it is to be taken in such manner as provided by local law for the formal taking of evidence)

Jakýkoliv požadavek týkající se přísahy, věrohodného ověření nebo formy, již má být použito (článek 3, h)

(V případě, že důkaz nemůže být proveden požadovaným způsobem, uveďte, zda má být proveden způsobem, který předepisuje místní právní řád pro formu provedení důkazu)

13. Special methods or procedure to be followed (articles 3, i) and 9)

Zvláštní způsob nebo území, jejichž použití je požadované (článek 3, i) a 9)

14. Request for notification of the time and place for the execution of the Request and identity and address of any person to be notified (article 7)

Požadavek oznámit čas a místo provedení dožádání a adresu osoby, které má být oznámeno (článek 7)

15. Request for attendance or participation of judicial personnel of the requesting authority at the execution of the Letter of Request (article 8)

Požadavek týkající se přítomnosti nebo účasti justičního funkcionáře dožadujícího orgánu při provedení dožádání (článek 8)

16. Specification of privilege or duty to refuse to give evidence under the law of the State of origin (article 11, b)

Vymezení oprávnění či povinnosti odmítnout vypovídat nebo předložit listinu či předmět k důkazu podle práva dožadujícího státu (článek 11, b)

17. The fees and costs incurred which are reimbursable under the second paragraph of article 14 or under article 26 of the Convention will be borne by

Poplatky a náklady, jejichž náhradu lze žádat podle druhého odstavce článku 14 nebo článku 26 a které vzniknou

IV. (rubriky, které musí být obsaženy v každém dožádání)

18. Date of Request

Datum dožádání

19. Signature and seal of the requesting authority

Podpis a razítko dožadujícího orgánu

Příloha č. 3

FORMULÁŘ A

Žádost o provedení důkazu

(Článek 4 nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 ze dne 28. května 2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech (Úř. věst. L 174, 27. 6. 2001, s. 1))

1. Jednací číslo/spisová značka dožadujícího soudu:
2. Jednací číslo/spisová značka dožádaného soudu:
3. Dožadující soud:
 - 3.1. Název:
 - 3.2. Adresa:
 - 3.2.1. Ulice a číslo/poštovní přihrádka:
 - 3.2.2. Obec a poštovní směrovací číslo:
 - 3.2.3. Stát:
 - 3.3. Telefon:
 - 3.4. Fax:
 - 3.5. E-mail:
4. Dožádaný soud:
 - 4.1. Název:
 - 4.2. Adresa:
 - 4.2.1. Ulice a číslo/poštovní přihrádka:
 - 4.2.2. Obec a poštovní směrovací číslo:
 - 4.2.3. Stát:
 - 4.3. Telefon:
 - 4.4. Fax:
 - 4.5. E-mail:

5. Ve věci žalobce/navrhovatele:
 - 5.1. Jméno:
 - 5.2. Adresa:
 - 5.2.1. Ulice a číslo/poštovní přihrádka:
 - 5.2.2. Obec a poštovní směrovací číslo:
 - 5.2.3. Stát:
 - 5.3. Telefon:
 - 5.4. Fax:
 - 5.5. E-mail:
6. Zástupci žalobce/navrhovatele:
 - 6.1. Jméno:
 - 6.2. Adresa:
 - 6.2.1. Ulice a číslo/poštovní přihrádka:
 - 6.2.2. Obec a poštovní směrovací číslo:
 - 6.2.3. Stát:
 - 6.3. Telefon:
 - 6.4. Fax:
 - 6.5. E-mail:
7. Proti žalovanému/odpůrci:
 - 7.1. Jméno:
 - 7.2. Adresa:
 - 7.2.1. Ulice a číslo/poštovní přihrádka:
 - 7.2.2. Obec a poštovní směrovací číslo:
 - 7.2.3. Stát:
 - 7.3. Telefon:
 - 7.4. Fax:
 - 7.5. E-mail:

8. Zástupci žalovaného/odpůrce:
- 8.1. Jméno:
- 8.2. Adresa:
- 8.2.1. Ulice a číslo/poštovní přihrádka:
- 8.2.2. Obec a poštovní směrovací číslo:
- 8.2.3. Stát:
- 8.3. Telefon:
- 8.4. Fax:
- 8.5. E-mail:
9. Přítomnost a účast stran:
- 9.1. Strany a popřípadě jejich zástupci budou přítomni při dokazování:
- 9.2. Je požadována účast stran a popřípadě jejich zástupců:
10. Přítomnost a účast zástupců dožadujícího soudu:
- 10.1. Zástupci budou přítomni při dokazování:
- 10.2. Je požadována účast zástupců:
- 10.2.1. Jméno:
- 10.2.2. Titul:
- 10.2.3. Funkce:
- 10.2.4. Úkol:
11. Podstata a předmět případu a stručný souhrn skutečností (popřípadě v příloze):
12. Dokazování, které má být provedeno:
- 12.1. Popis dokazování, které má být provedeno (popřípadě v příloze):
- 12.2. Výslech svědků:
- 12.2.1. Jméno a příjmení:
- 12.2.2. Adresa:
- 12.2.3. Telefon:

12.2.4. Fax:

12.2.5. E-mail:

12.2.6. Otázky, které mají být položeny svědkům, nebo skutečnosti, ohledně kterých mají být vyslechnuti (popřípadě v příloze):

12.2.7. Právo odepřít výpověď podle právních předpisů členského státu dožadujícího soudu (popřípadě v příloze):

12.2.8. Vyslechněte prosím svědky:

12.2.8.1. pod přísahou:

12.2.8.2. pod místopřísežným prohlášením:

12.2.9. Veškeré jiné údaje, které dožadující soud považuje za nezbytné (popřípadě v příloze):

12.3. Další dokazování:

12.3.1. Listiny, které mají být přezkoumány, a popis požadovaného dokazování (popřípadě v příloze):

12.3.2. Předměty, které mají být ohledány a popis požadovaného dokazování (popřípadě v příloze):

13. Prosím vyříd'te žádost:

13.1. Podle zvláštního postupu (čl. 10 odst. 3) stanoveného právními předpisy členského státu dožadujícího soudu nebo prostřednictvím komunikačních technologií (čl. 10. odst. 4) popsaných v příloze:

13.2. V souvislosti s touto žádostí jsou nezbytné tyto údaje:

V:

Dne:

Oznámení o postoupení žádosti

(Čl. 7 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 ze dne 28. května 2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech (Úř. věst. L 174, 27. 6. 2001, s. 1.))

14. Soud uvedený výše v bodu 4 není příslušný k vyřízení žádosti, a proto byla žádost postoupena:

14.1. Název příslušného soudu:

14.2. Adresa:

14.2.1. Ulice a číslo/poštovní přihrádka:

14.2.2. Obec a poštovní směrovací číslo:

14.2.3. Stát:

14.3. Telefon:

14.4. Fax:

14.5. E-mail:

V:

Dne:

Příloha č. 4

FORMULÁŘ I

Žádost o přímé dokazování

(Článek 17 nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 ze dne 28. května 2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech (Úř. věst. L 174, 27. 6. 2001, s. 1))

1. Jednací číslo/spisová značka dožadujícího soudu:
2. Jednací číslo/spisová značka ústředního orgánu/příslušného orgánu:
3. Dožadující soud:
 - 3.1. Název:
 - 3.2. Adresa:
 - 3.2.1. Ulice a číslo/poštovní příhrádka:
 - 3.2.2. Obec a poštovní směrovačí číslo:
 - 3.2.3. Stát:
 - 3.3. Telefon:
 - 3.4. Fax:
 - 3.5. E-mail:
4. Ústřední orgán/příslušný orgán dožádaného státu:
 - 4.1. Název:
 - 4.2. Adresa:
 - 4.2.1. Ulice a číslo/poštovní příhrádka:
 - 4.2.2. Obec a poštovní směrovačí číslo:
 - 4.2.3. Stát:
 - 4.3. Telefon:
 - 4.4. Fax:
 - 4.5. E-mail:
5. Ve věci žalobce/navrhovatele:
 - 5.1. Jméno:
 - 5.2. Adresa:
 - 5.2.1. Ulice a číslo/poštovní příhrádka:

5.2.2. Obec a poštovní směrovací číslo:

5.2.3. Stát:

5.3. Telefon:

5.4. Fax:

5.5. E-mail:

6. Zástupci žalobce/návrhovatele:

6.1. Jméno:

6.2. Adresa:

6.2.1. Ulice a číslo/poštovní příhrádka:

6.2.2. Obec a poštovní směrovací číslo:

6.2.3. Stát:

6.3. Telefon:

6.4. Fax:

6.5. E-mail:

7. Proti žalovanému/odpůrci:

7.1. Jméno:

7.2. Adresa:

7.2.1. Ulice a číslo/poštovní příhrádka:

7.2.2. Obec a poštovní směrovací číslo:

7.2.3. Stát:

7.3. Telefon:

7.4. Fax:

7.5. E-mail:

8. Zástupci žalovaného/odpůrce:

8.1. Jméno:

8.2. Adresa:

8.2.1. Ulice a číslo/poštovní příhrádka:

8.2.2. Obec a poštovní směrovací číslo:

8.2.3. Stát:

- 8.3. Telefon:
 - 8.4. Fax:
 - 8.5. E-mail:
 - 9. Dokazování bude provedeno:
 - 9.1. Jméno:
 - 9.2. Titul:
 - 9.3. Funkce:
 - 9.4. Úkol:
 - 10. Podstata a předmět případu a stručný souhrn skutečností (popřípadě v příloze):
 - 11. Dokazování, které má být provedeno:
 - 11.1. Popis dokazování, které má být provedeno (popřípadě v příloze):
 - 11.2. Výslech svědků:
 - 11.2.1. Jméno a příjmení:
 - 11.2.2. Adresa:
 - 11.2.3. Telefon:
 - 11.2.4. Fax:
 - 11.2.5. E-mail:
 - 11.2.6. Otázky, které mají být položeny svědkům, nebo skutečnosti, ohledně kterých mají být vyslechnuti (popřípadě v příloze):
 - 11.2.7. Právo odepít vypověď podle právních předpisů členského státu dožadujícího soudu (popřípadě v příloze):
 - 11.3. Další dokazování (popřípadě v příloze)
 - 12. Dožadující soud žádá, aby bylo dokazování provedeno přímo pomocí této komunikační technologie (popřípadě v příloze):
- V:
- Dne:

Resumé

Proving guilt in a civil case is the most important part of judicial proceedings, since final decision of the court in a particular case results mainly from its course. This is also the main reason why I have chosen this issue as the topic of my diploma thesis. Studying this issue in depth and learning to orientate in it it's very contributive for each lawyer's practice.

The diploma thesis consists of three main chapters, introduction and conclusion. The first chapter consists of five sub-chapters, they are of a general nature and explain elementary terms, institutes and principles of the procedural proving guilt; one of five sub-chapters describes the whole process of proving guilt. The aim of this chapter is to introduce the addressee into the issue and to explain elementary principles and problems of proving guilt in a civil case.

The second chapter of the diploma thesis focuses on means of evidence, consisting of two chapters, while one deals with means of evidence in general, and the other, much more extensive, analyses specifically each means of evidence. The aim of this chapter is to provide a general survey of means of evidence and also to cover interesting opinions of various authors concerning some of them.

The third and vital chapter of the diploma thesis focuses on safeguarding of proofs in relation to foreign countries. It consists of two sub-chapters, first of them is focused on safeguarding and executing proofs in relation to other than the EU member states, including Denmark. The other chapter then logically focuses on safeguarding and executing proofs in the framework of the EU member states, with the exception of Denmark.

In conclusion of my diploma thesis I evaluate especially regulations contained in the third chapter, possibility of their improvement and possible problems appearing in practice. In the same time there are outlined issues of the comprehensive amendment of the Civil Procedure Code concerning proving guilt, especially the institute of the preparative procedure and of a newly conceived principle of the proceedings concentration.

Název práce v anglickém jazyce:

Proving Guilt in a Civil Case

Klíčová slova:

dokazování, civilní proces

Key words:

proving guilt, civil case